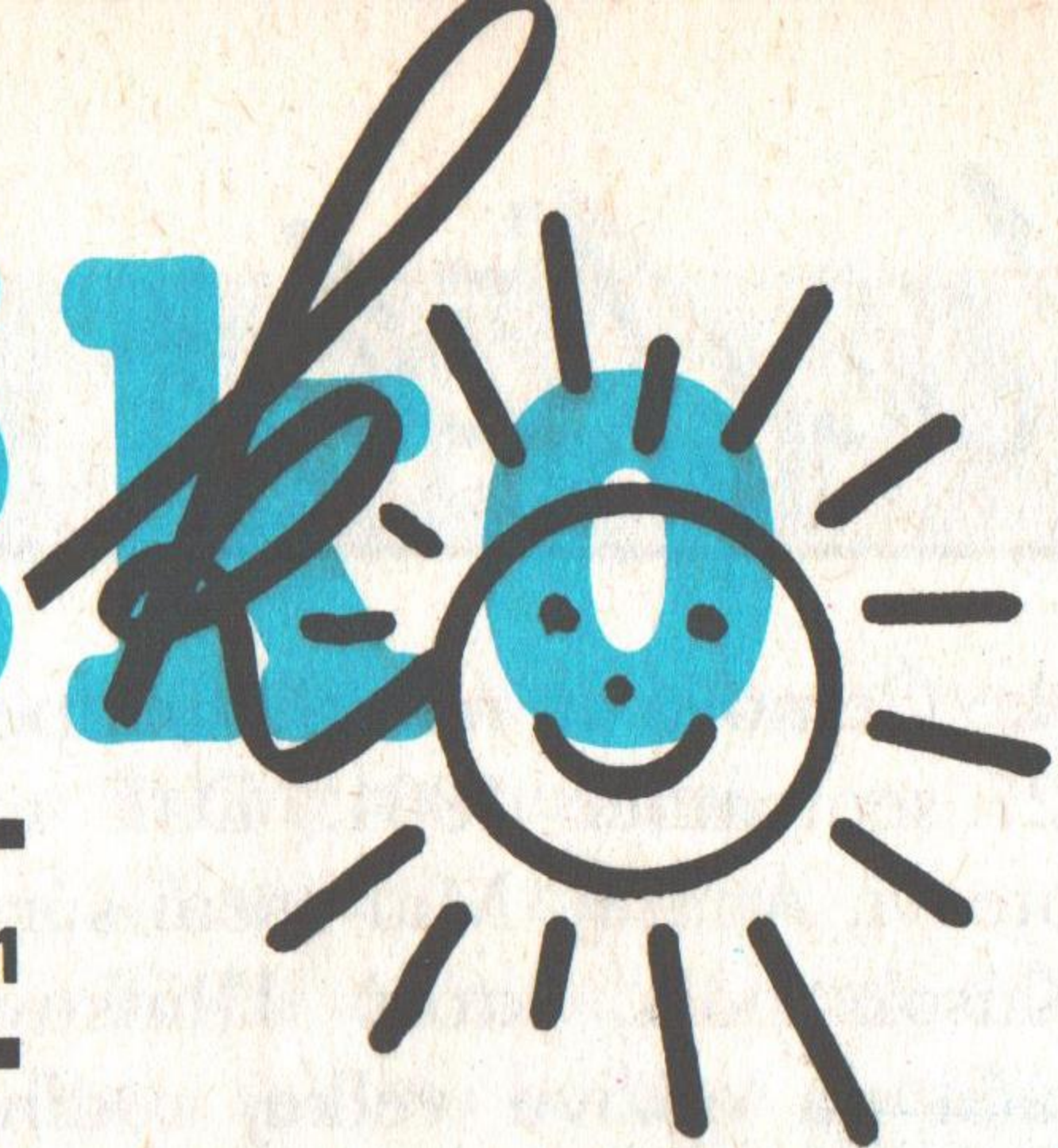

Slniečko

5

ROČNÍK 45

JANUÁR 1991

5 KčS

V dedinke Černová sa narodil chlapec. Písal sa 27. september 1864. Dali mu meno po otcovi, Andrej. Mal osem súrodencov. Kúsok poľa, ktorý Hlinkovci mali, nestačil na obživu veľkej rodiny. Otec si musel privyrábať. Zvážal drevo na pltiach po Váhu.

Na Slovensku bola bieda. Viac než pol milióna ľudí muselo odísť za robotou za more, do Ameriky. Mnohí sa už nikdy nevrátili. No nevyháňal ich len hlad.

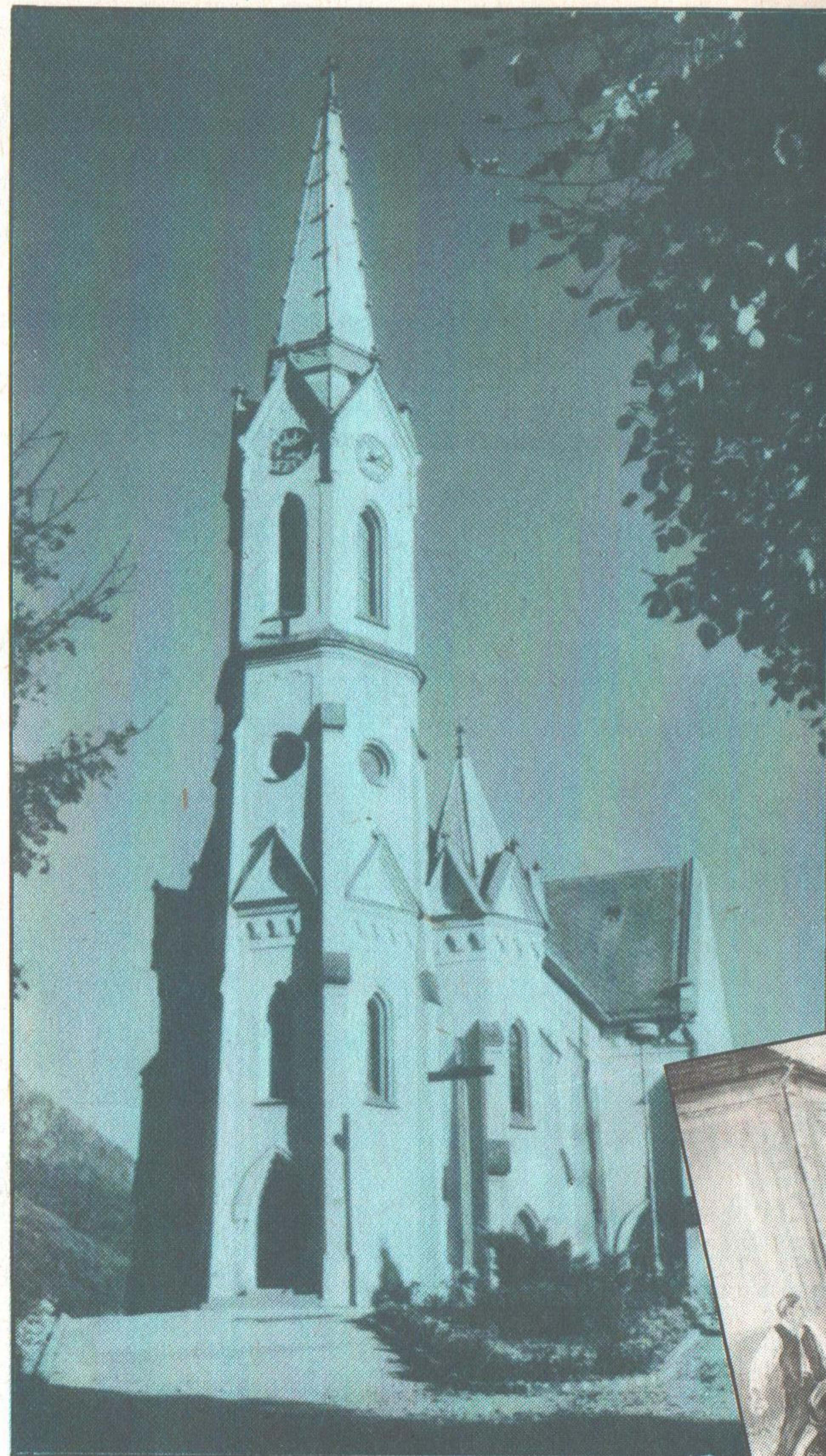
Uhorsko bolo žalárom národov. Žili tu popri Slovákoch aj Nemci, Rusíni, Ukrajinci, Chorváti a Taliani. Maďarská vláda sa rozhodla, že z nich všetkých urobí Maďarov.

„Keď chceš do školy, musíš sa naučiť po maďarsky,“ povedali chlapcovi. Slovenské školy boli totiž v Uhorsku zakázané. Chlapca to pajedilo, ale musel sa podrobiť.

Učil sa dobre. Jeho maďarských učiteľov mrzelo len to, že neprestal byť Slovákom. Andrej Hlinka nemohol totiž zabudnúť, akou rečou hovoria jeho rodičia, priatelia i rodáci. Poznal ich biedu a chcel im pomôcť.

Napokon vyštudoval za kňaza. Keď vyhánali slovenčinu zo školy, pestoval ju v kostole. Presviedčal ľudí, aby ostali Slovákmi a naučili sa žiť lepšie. Aby sa nedali okrádať krčmármi, aby sa proti nim spájali do spolkov a družstiev.

Ako kňaz sa nebál vstúpiť ani do tej najchudobnejšej chalupy. Pomáhal študentom. Ľudia ho mali radi. Verili mu. Svojich rodákov v Černovej presvedčil, aby urobili zbierku a postavili si kostol.

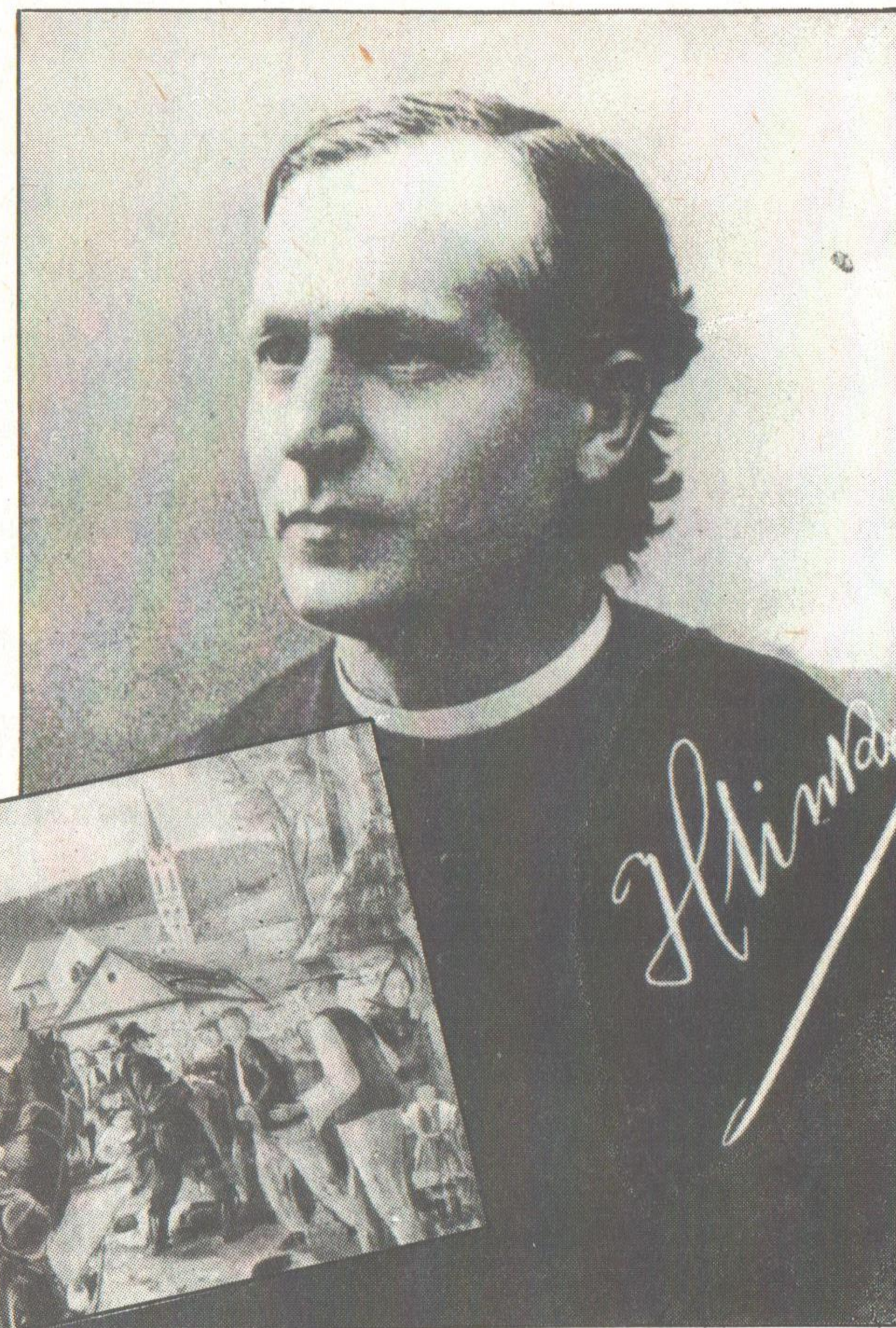

Andreja Hlinku zatkli a súdili. Obžalovali ho z buričstva proti maďarskej vláde. A pritom chcel iba to, aby Slováci mali rovnaké práva ako Maďari.

„Mňa vy nepremeníte!“ povedal sudcom rovno do očí. „Mňa vy nepotrestáte! Mňa vy nezlomíte! Slovákom som sa narodil a Slovákom budem! Keď vyjdem zo žalára, zas len budem pokračovať tam, kde som prestal. Do posledného dychu budem bojovať za sväté práva slovenského ľudu, za božské práva slovenského národa!“

ČERNOVSKÝ KAMENNÝ

kríž

lebo chceli, aby ich kostol vysvätil Hlinka. Slúžny sa rozzúrila.

„Napred!“ zakričal.

Kočíš začal šibať koné i ľudí. Černovčania schytli kone za opraty a usilovali sa ich obrátiť naspäť. Vtedy slúžny rozkázal: „Pál!“

Žandári, ktorí boli s ním, zdvihli pušky a začali strieľať do ľudí.

Na zemi ostalo deväť mŕtvych a neskôr zomrelo ďalších šesť.

Vláda poslala do Černovej vojsko. Začal sa súd nad tými, čo prežili.

Andreja Hlinku táto správa zastihla v Čechách. Zločin maďarských žandárov pritiahol na jeho prednášky ešte viac poslucháčov. Keď dohovoric, vypriahli kone z koča a za spevu národných piesní ho sami odtiahli do hotelu.

Černovská vražda odhalila svetu krutú pravdu o živote Slovákov. Pobúrila Európu, ktorá dovtedy nechcela veriť, čo sa robí na Slovensku. Na obranu Slovákov sa postavili nórsky spisovateľ Björnson, mladý anglický profesor Seaton-Watson, ruský spisovateľ Tolstoj a mnohí ďalší.

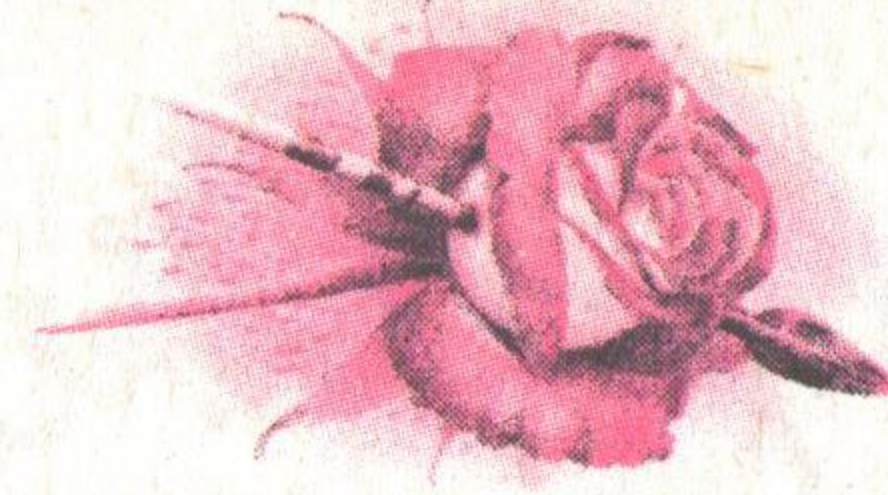
Odsúdli ho do väzenia a biskup mu zakázal vykonávať kňazské povolanie.

1 Obyvatelia Černovej dostávali svoj kostol. Chceli, aby im ho vysvätil Andrej Hlinka. Prosili maďarského biskupa, aby to dovolil. No biskup Párvy nariadil, aby kostol v Černovej vysvätil iný kňaz.

V tom čase Hlinka chodil po moravských a českých mestách a prednášal o utrpení slovenského ľudu.

2 Svitol deň vysviacky. K Černovej sa blížili páni na kočoch. Tu sa im postavili do cesty ľudia. Prosili pánov, aby odišli,

Keď pôjdete niekedy do Ružomberka, zastaňte na jeho okraji. Tam je Černová. Zájďte na miestny cintorín. Uvidíte tam veľký kamenný kríž. Kamenár doň vytesal pätnásť mien mužov, žien a detí a dátum: 27. októbra 1907. Tí všetci museli umrieť násilnou smrťou, aby sa o nás, Slovákoch, dozvedel svet a pomohol nám, keď sme sa po 1. svetovej vojne vyslobodzovali z rakúsko-uhorského žalára národov.

Kraj okolo Váhu sa zapáčil nielen našim slovanským predkom. Keď sa rozchýrilo, že vo vrchoch okolo dnešného Ružomberka sa ukrýva vzácna ruda, začali sa k nám sťahovať aj iní ľudia. Jedného dňa došli prisťahovalci až odkiaľsi z Tirolska. Vyznali sa v remeslách i baníctve, preto ich pôvodní obyvatelia ochotne prijali.

Medzi tirolskými Nemcami bol aj jeden bohatý kupec. I tomu padol do oka pekný kraj. Nuž sa rozhodol:

„Ostanem tu s našimi ľuďmi. Vedno sme došli, vedno budeme žiť ďalej. Postavím si tu aj bydlisko. Opevním ho, aby som sa v ňom mohol aj brániť, keby ma nebodaj napadol nepriateľ.“

Ako sa kupec rozhodol, tak aj vykonal. A netrvalo dlho, na mieste, kde dnes stojí Ružomberok, vyrástol zámok s utešenou záhradou. Ťahala sa od Váhu až nahor do vrchov.

Kupec čoraz väčší nadobúdal na vážnosti. Akoby aj nie, keď sa v jeho príbytku žilo ako na dajakom naozajstnom hrade. Ešte aj služobníctvo si priviedol.

Viac sa však o ňom začalo rozprávať, keď jeho dcéra dorástla na krásnu pannu. Bola to krásavica, akej nebolo páru. Preto šiel o nej chýr aj do iných dolín. Nejednen mládenec sa vtedy začal za ňou obzerať, ale dievčina o nich veľmi nestála. Najradšej sa zdržiavala v záhrade. Mala rada vtáky a nadovšetko kvety. O tie sa starala najväčšími.

„Mám rada kvety,“ zdôverovala sa neraz rodičom, „a najmä ruže.“

„Lenže aj ľudí ti treba ľúbiť,“ pripomínala jej matka.

„A raz sa isto vydáš. Nebudeš predsa večne žiť s nami. Každý z nás sa pomínie,“ nezabudol dodať otec.

Dcéra sa len pousmiala. Nemusela sa obá-

vať, že by sa nevydala. Dost bolo takých, čo za ňou pozerali. Nakoniec si jedného spomedzi nich vybrala.

„Takže bude svadba!“ rozhodol otec.

„Veru bude,“ prikývla mať. „A musíme sa na ňu pripraviť, ako sa patrí na poriadnu rodinu.“

Od toho dňa bolo v dome rušno. Šili sa šaty, zháňali sa jedlá a pokrmy od výmyslu sveta. Svadba mala byť veľká i bohatá, aká v tomto kraji ešte nebola.

V tých časoch bolo zvykom, že po skončení

svadby sa na druhý či tretí deň vybrali všetci muži na poľovačku. V okolí bolo mnoho zveriny i lesov, kdekoľvek sa mohlo poľovať. Nuž poľovníci sa tešili na bohatý úlovok.

„A vy ostanete doma!“ povedal kupec ženám a mladiciam, čo sa zúčastnili na svadbe. „Dost je toho, čo si chcete povedať, však?“ A zasmial sa pritom.

Muži vysadli na kone a hybaj cvalom do liptovských lesov. A nesklamali sa. Zvieractva bolo v nich dostatok a takého, s akým sa v iných krajoch nestretli.

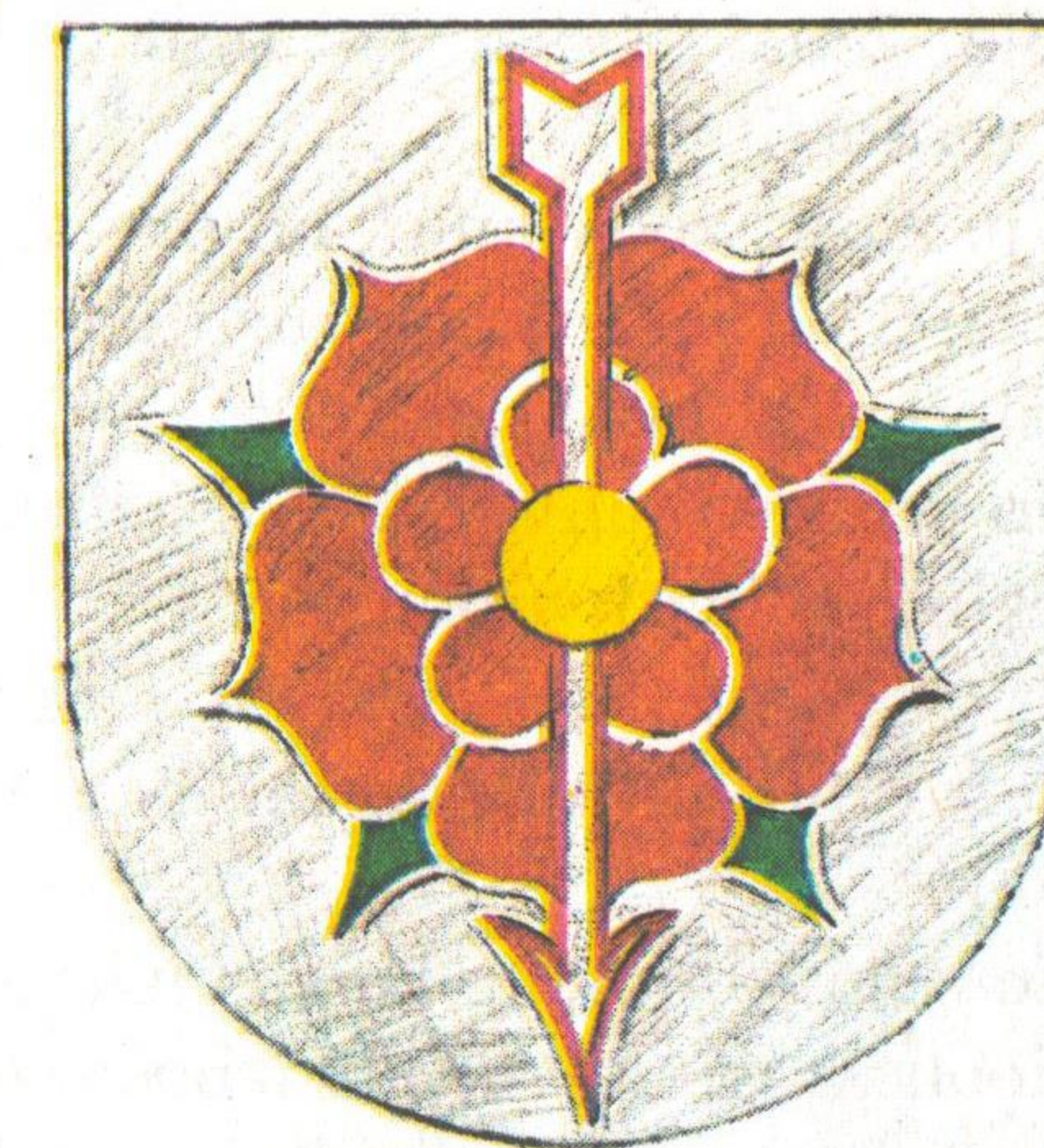
No aj ženy a dievčatá si prišli na svoje. Každá z nich sa vyrozprávala do vôle. Keď sa mladucha s nimi rozlúčila, prišli jej na um ruže v záhrade.

„Pôjdem sa s nimi rozlúčiť. Veď aj tie musím opustiť, keď som sa vydala. O pár dní už budem bývať inde.“ A dlho, dlho pohľadzala krásne ruže. Už sa aj zotmilo a ešte chodila okolo nich.

Muži lovili medzitým zver, a nie a nie sa vrátiť nazad. Napokon sa predsa ozvala poľovnícka trúba:

„Koniec poľovačky. Treba sa nám vrátiť!“

Poľovníci sa pozreli na seba, poskákali na kone a už aj uháňali do svadobného domu. Kupec so zaťom napred. Lenže bola už tma, kým došli domov. Kupec sa veľmi prekvapil,

Názov mesta Ružomberok je nemeckého pôvodu.

Súvisí s nemeckým slovom Rosenberg vo význame ružový breh alebo breh ruží.

ERB MESTA JE RUŽÁ PREŤATÁ ŠÍPOM.

O Ružomberku máme doklady z 13. stor. Napriek tomu, že liptovskú dolinu osídlili obyvatelia slovanského pôvodu, na mieste dnešného Ružomberka sa usadili aj nemeckí kolonisti — pravdepodobne nemeckí baníci z Tirolska. V roku 1318 má Ružomberok už mestské výsady. V roku 1332—1337 sa spomína ako Rosenberg. V 15. storočí sa správa mesta celkom poslovenčila.

keď zbadal, že v záhrade sa čosi hýbe. O takomto čase jakživ tam nebolo živej duše. A teraz, hľa!

„Najskôr azda dajaký závistník, čo chce urobiť škodu. Alebo lakomec, či nebodaj zver?“ prebehlo mu myslou a zároveň ho schytil hnev. Iba to mu naskrz neprišlo na um, že by to mohla byť jeho dcéra. A tak namiesto toho, aby sa šiel presvedčiť, kto je v záhrade, zložil z pleca luk, vytiahol najostrejší šíp a vystrelil. Hneď nato zmeravel, pretože sa ozval výkrik, skôr vari hlas, ktorý dobre poznal.

„Och, Bože, veď je to moja dcéra!“ zakvílil.

Mladoženích skočil medzi ruže, aby sa na vlastné oči presvedčil, čo sa stalo. Zlé tušenie ho neklamalo.

„Beda, beda nám všetkým! Naozaj je to ona, moja žena! Žena, čo som jej práve prisahal vernosť!“

Chcel ju zaraz zodvihnúť, no prv ako sa jej dotkol, zazrel na jej prsiach ružu prebodnutú ostrým šípom z luku jej otca. Z jeho rúk vyletel šíp práve vo chvíli, keď si jednu z ruží, ako zvyčajne, túlila k srdcu.

Mladoženích zdvihol nevestu, odniesol ju do domu a dlho na ňu pozeral. Nie a nie od nej odtrhnúť oči.

Náreku bolo v dome toľko ako nikdy dosiaľ. Všade dookola po všetkých izbách ho bolo počuť. Po svadobnej veselici bol teda pohreb. Smutný, páru nemal na širom okolí.

Zvest' o mŕtvej kupcovej dcére sa ako blesk rozšírila po všetkých dedinách. Kdekade sa rozprávalo, ako si otec pripravil o život svoju jedinou dcéru, i o tom, ako mladoženích ani za svet nechce odísť od milovanej osoby.

„Navždy ostanem pri nej!“ vyhlásil po pohrebe.

Nešťastný otec sa zmieril s tým, že mu ostane aspoň zať namiesto dcéry. Nuž mu odovzdal celý majetok. Či sa neskôr oženil a či

nie, nevedno. Vie sa iba to, že si dovedol do tohto kraja ešte ďalších cudzincov a že si aj tí postavili časom príbytky. Nuž po rokoch sa malá osada rozrástla na mestečko. Nazvali ho Ružomberok.

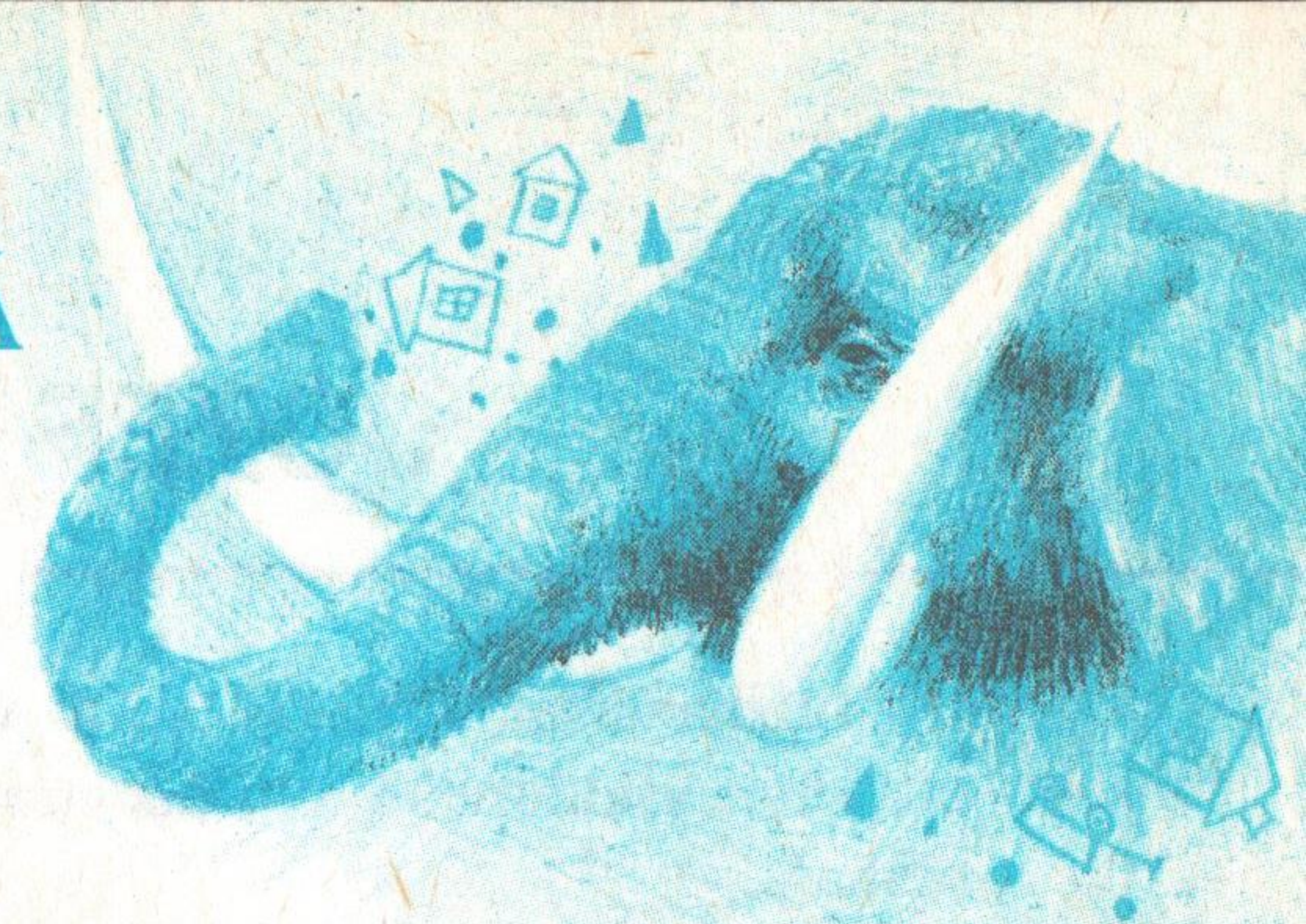
Keď po čase jeho obyvatelia rozmýšľali o tom, aký by malo mať erb, ľahko sa dohodli: „Nech je to ruža prestrelená šípom!“

A tak mesto Ružomberok má od tých čias erb s týmto znakom.

Ilustr. DRAHOMÍR TRŠŤAN

Tatjana LEHENOVA

Najmohutnejšie
básniko

iba vo zveličinách

Obrovitánske brontosaurisko strašni-
čizno zareviskovalo,
abysko vzápätisko
jediničizným chlamstaniskom
zhltálovalo
naj-naj-naj-obro-obro-obrovskejšie
mamutisko.

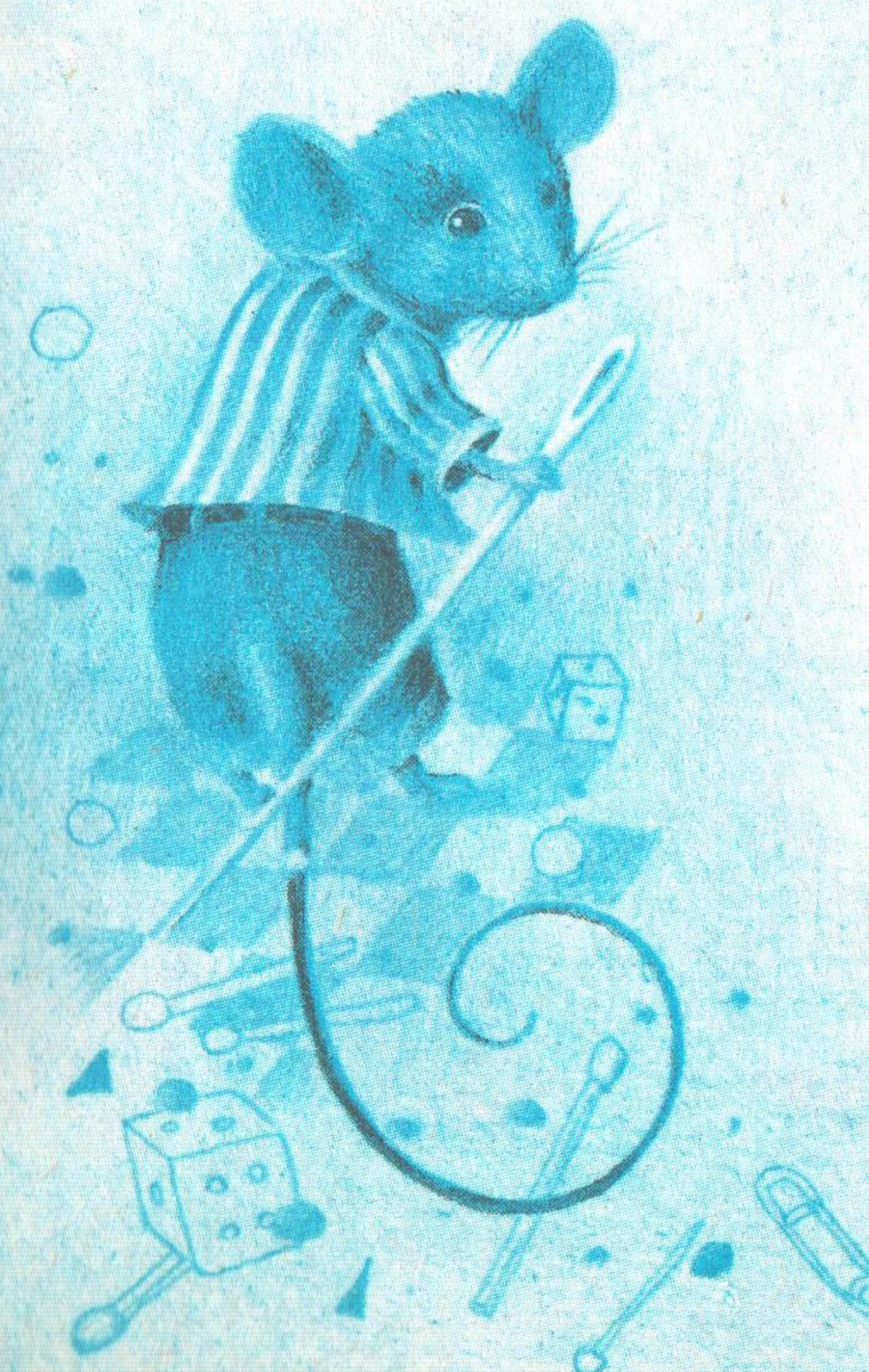
Najmenšia básnička

iba v zdrobneninách

Malilinká myšička
hľadulinkovala dierušku,
aby nko mohlučkala schovinkať
svojučké teličko,
keby nko pricipitulinkoval
kocúriček.

Dierušku sícinko našličkala,
ibaženko bolinkala
takulinká malilinká,
žečko myšička taminko
nemohličkovala vlezuličkať.
Achinko — ochinko!

Ilustr. DRAHOMÍR TRŠŤAN

Muzika hrala, Tárajka sa vydávala, až po povahu vyskakovala — tak tancovala, rozumu nemala.

„Tárajka, Tárajka, čože sa vydávaš, keď rozumu nemáš!“ hovorili jej družice, ale Tárajka na družice nič nedbala.

„Hoci aj rozumu nemám, ale budem ho mať, keď sa vydám a keď ma muž do domu zavedie.“

Keď bolo po svadbe, priviedol muž Tárajku do svojho domu.

Vošla Tárajka do komory, videla tam vrecia plné múky a hneď sa vyzvedala:

„Načo nám bude toľká múka?“

„Keď bude treba, začneš miesiť, a napokon ti jej ani dosť nebude.“

Pozrela Tárajka do komína, videla tam mäso i slaninu, a veru sa nezdržala, hneď sa spytovala:

„Načo nám bude mäso i slanina?“

„Ej, veď nič lepšie nevykonáš, ako keď dáš do kapusty slaniny i mäsa, hneď bude kapusta lepšia!“ odpovedal muž Tárajke.

Tárajka si aj to zapamätala, ale o chvíľu vytiahla spod postele hrniec, v ktorom bolo plno peňazí.

„Čože to máme v hrnci?“ zalomila prekvapene rukami.

Muž si myslel, že Tárajka iste dobre pozná peniaze a iba žartuje, keď sa robí hlúpou, nuž sa aj on zasmial a vraví:

„Čo máme, to máme, všetko je tu naše. V hrnci sú tekvicové semená. Keď pride hrnčiar

do dediny a ukážeš mu dve-tri semená, dá ti viac hrncov, ako je kolov v plote.“

Tárajka si to zapamätala a od tých čias čakala iba na hrnčiara.

Aj sa ho dočkala, a hrnčiar prišiel do dediny práve vtedy, keď Tárajka nemala doma muža a sama musela byť múdra.

„Hrnčiar je tu a pod posteľou sú semená, nuž mu ich musím ukázať!“ povedala si, vbehla do chyže a vyniesla peniaze i s hrncom.

Vyniesla, všetky ich hrnčiarovi presypala, ani na pamiatku si z nich nenechala.

Hrnčiar nebol hlúpy. Koľko len hrncov mal, všetky Tárajke postavil do dvora a zmizol, akoby ho tam nikdy nebolo bývalo.

Tárajka vzala hrniec a nastokla ho na kôl, vzala druhý, i s tým tak vykonala. Nastokla všetky hrnce, lebo kolov v plote bolo dosť, iba jeden maličký hrniec jej ostal, ten nemala kde dať.

„Hej, hrnčiská, tu je hrnček, nemám ho kde

dať!“ rozkríkla sa na hrnce a začala im rozkazať, aby sa ďalej pomkli a tomu najmenšiemu spravili miesto.

Ale hrnce nič. Ani sa len nezakývali.

„Hej, či nepočujete, čo vám rozkazujem? Zaraz sa pomknúte, lebo vám bude beda.“

A hrnce zasa nič.

Nahnevala sa Tárajka, pochytila palicu a začala hrnce mlátiť. Tak ich mlátila, až lietali črepy. Ide tade suseda a zvolá:

„Tárajka, Tárajka, čože to stváraš? Naozaj ty rozumu nemáš, i keď si sa vydala! Pozri do záhrady a uvidíš, koľko si natkla črepov.“

Pozrela Tárajka do záhrady, videla tam kapustné hlavy a hneď jej prišlo na um mäso v komíne a slanina na hambáľkoch.

„Veď mi muž poradil, že nič lepšie nevykonám, ako keď dám mäso i slaninu do kapusty!“ pomyslela si a zaraz bola v komíne.

Všetku slaninu i mäso vyvláčila do záhrady,

(Pokračovanie na str. 12—13)

So slniečkársnym bicyklom

Milí SLNIEČKÁRI, v najnovšej časti našej vlastivednej súťaže vás zavedieme do banského mesta na strednom Slovensku, ktoré sa preslávilo svojou mincovňou. Vystrihnite si obidva súťažné kupóny. Jeden nalepte na korešpondenčný lístok a so správnou odpoveďou pošlite do Slniečka, druhý nalepte na patričné miesto na mape Slovenska, ktorú ste si vystrihli zo septembrového Slniečka. Každého, kto nám na konci školského roka pošle mapu s desiatimi správne nalepenými kupónmi, zaradíme do záverečného žrebovania o slniečkársny bicykel a ďalšie pekné ceny.

Zlatá mincovňa

Kde bolo, tam bolo, uprostred siedmich vrchov a za siedmimi dolinami bolo raz jedno mesto. A kdeže sa tam uprostred hlbokých hôr vzalo? Mocní páni hradu Šášov zastrelili raz na poľovačke jarabicu a v jej hrvoli našli zlaté zrnká. Vrch, na ktorom sa príhoda odohrala, pomenovali Jarabicou a začali tu ťažiť zlato. Neskôr v jeho blízkosti vzniklo mesto, ktoré sa stalo domovom baníkov a svetoznámych minciarov. Najstarší názov mesta „Cremnychbana“ vám možno znie trochu čudne, ale určite vám aspoň čo-to naznačí. V mestskej mincovni sa začali raziť prvé mince. Boli to uhorské groše z roku 1329. Tie však mesto ešte nepreslávili. Preslávili ho až svetoznáme dukáty, ktorým vždy a všade dávali prednosť pre ich presnú váhu a dobrú kvalitu zlata. A ešte zopár „drobných“.

V mincovni okrem dukátov razili zlaté florény, strieborné toliare, denáre, svätováclavské dukáty i prvú československú korunu.

K 28. októbru 1990 v mincovni vyrazili nové česko-slovenské desaťkorunové mince. Sú menšie ako päťkoruna, ale sú zhotovené z pekného žltého kovu. Je na nich vyrazený portrét T. G. Masaryka, v ďalšom roku to bude portrét M. R. Štefánika a v nasledujúcich rokoch portréty iných významných českých a slovenských ľudí.

Prípravila LUBICA KEPŠTOVÁ
Ilustroval PETER CPIN

..... po Slovensku

Názov mesta, ktorý v týchto riadkoch usilovne tajíme, vám pomôže odhaliť povesť Zlatá fúra, ktorú si môžete vyhľadať v júnovom Slniečku z roku 1988.

Mesto, ktoré dnes hľadáte na mape Slovenska, stálo kedysi na čele Zväzu siedmich banských miest, do ktorého patrila Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Banská Belá, Ľubietová, Pukanec a Nová Baňa. Teraz už iste ľahko uhádnete, ktoré je to siedme, chýbajúce do počtu.

Aby sme vám predsa len ešte trochu pomohli, prezradíme, že:

— vďaka mocným hradbám Turci mesto nikdy nedobyli;

— mesto vlastnilo zaujímavú šesťhrannú pečať, ktorá znázorňovala koleso banského mlyna drviaceho zlatú rudu;

— v meste žil a tvoril hudobný skladateľ Ján Levoslav Bella, autor opery Kováč Wieland.

A to už je naozaj všetko, čo sme vám mohli v našej súťaži prezradiť. Vašou úlohou je napísať nám názov banského mesta, v ktorom dodnes stojí a pracuje známa mincovňa. Odpovede posielajte do 31. januára 1991 na adresu redakcia Slniečka, nám. SNP 12, 815 19 Bratislava.

Správna odpoveď na 2. súťažnú otázku znie: Hrad Devín leží pri Bratislave. Slniečkársky odznak **vyhráju**: M. Beňovič, Mor. Lieskové; S. Jurčová, Lipt. Koka-va; J. Kalúzová, Veľké Zálužie; P. Kollárik, Dechtice; V. Kopecký, Lefantovce; J. Kopiš, Púchov; J. Kutrlová, Nové Zámky; M. Kuzevičová, Košice; P. Nagyová, Vrútky a G. Smoleková, Senica.

(Dokončenie zo str. 8—9)

jedným aj druhým tam kapustu poprikryvala a potom zavzdychala:

„Ach, čo som sa narobila, div mi duša na všetko stačila, a už mi nik povedať nemôže, že som rozumu nenadobudla.“

Keď sa však poobzerala, videla, že do záhrady nahnali sa zo všetkých strán psi, rozťahujú mäso i slaninu a v kapuste nič nenechávajú. Spľasla Tárájka rukami, schytila metlu a začala psov rozháňať. Psi sa rozutekali, veru na metlu nečakali, iba domáci pes sa nikam nebral.

„Ak som všetkých nedostala, aspoň jedného mám!“ povedala Tárájka a toho domáceho chytila, do pivnice zavliekla a tam ho k čapu na sude priviazala.

Potom ho začala metlou obsiavať.

Pes sa trhal, až vytrhol čap, svetom ušiel, ale víno sa zo suda valilo a o chvíľu bola ho plná pivnica.

Videla to suseda a zaraz ju okríkla:

„Tárájka, Tárájka, zasa sa ti ten rozum minul, čo si nikdy nemala! Čože to robíš? Veru aj vrece má viac rozumu.“

Tu prišlo Tárájke na um, že v komore sú vrecia s múkou, nuž všetky ich vyvláčila a do vína zamiesila, a ešte jej bolo múky i málo, lebo sud nezapchala.

Keď prišiel muž domov, videl, čo sa porobilo, a chcel Tárájku na móres učiť, ale nebolo kedy, lebo musel za hrnčiarom utekať.

„Či toho hrnčiara aspoň poznáš, alebo ho nepoznáš?“ spýtal sa Tárájky muž.

„Poznám, akože by som nepoznala, veď som sa s ním zhovárala,“ odpovedala Tárájka.

Muž ju chytil za ruku a utekali za cestou, bežali po chodníku, no muž nikoho nevidel. Tárájka o chvíľu skríkla:

„Kamže to bežíme, načože letíme, keď je hrnčiar práve tu!“

„Kdeže, kde?“ obzeral sa muž.

„Aha, tu stojí a na nás kýva.“

Obzrel sa muž, človeka nepobadal, ale Tárájka na strašidlo v maku ukazovala — to že by mal byť ten hrnčiar, čo im odniesol za hrniec peňazí.

Videl muž, že si s Tárájkou neporadí, že sa tá darmo vydávala a rozumu nikdy nenadobudne, i vyviedol ju do hustej hory a povedal jej:

„Beda by ti bola, keby si sa domov vrátila! Turci sa chystajú do našej dediny, a tak vravia, Turci všetky ženy odveľú, ani jednu v dedine nenechajú. Ale ak chceš, ja ťa tu skryjem.“

„Pravdaže chcem, veď len nie som sprostá, aby som sa do dediny vrátila!“ povedala Tárájka

a stála tam, stála, pokým muž nevykopal hlbokú jamu. Ani slova nepovedala, keď ju muž do jamy postavil, nekričala, keď ju zasýpal, a nič neprevravela, ani keď jej iba hlava ostala trčať zo zeme.

Hlavu jej machom obložil, prísne jej prikázal, aby slova nevyriekla, a nechal ju tak.

O polnoci prišli práve ťa zbojníci a hľadali miesto, kde by si mohli spočítať dukáty. Tu vidia

peň, aký by inde azda ani nenašli, a to bola Tárájkina prikrytá hlava.

Zbojníci sa rozložili okolo pňa, vysypali zlato, a Tárájka mlčala, dych si zatajovala, ale do nekonečna nemohla to vydržať a zrazu nahlas vzdychla:

„Ach!“

Zbojníkom nebolo viac treba.

Všeličo už v zbojníckom živote skúsili, ale o takom pni, čo by vzdychal, nikdy nepočuli, nuž povyskakovali a do sveta sa hnali, veru sa na dukáty ani neobzreli. Ráno prišlo mužovi Tárájky ľúto a vybral sa do hory.

Vybral sa, príde na to miesto, kde zakopal Tárájku, a tu vidí, že tá má celú hlavu zlatom obsypanú.

„Hej, čože sa tu stalo?“

„Čo sa stalo, zle sa stalo,“ hovorí Tárájka. „Keď bola najtmavšia noc, prišli sem dobrí ľudia a tu sa ku mne posadili.“

„Kolikože ich bolo?“

„Deväť ich bolo všetkých a ešte dvaja, čo neboli všetci, a ešte jeden, čo nebol tí dvaja.“

„Boli to teda tí dvanásti, čo nocou chodia a všade niečo berú!“ zvolal muž.

„Ba veru je to nie pravda, lebo to boli takí, čo dávajú! Len mi dukáty núkali a núkali, a ja som bola hlúpa, tak mi dávať prestali.“

„Akože si bola hlúpa, keď si nikdy nie múdra?“

„Ba veru som bola hlúpa, lebo som zavzdychala, a oni si hneď mysleli, že už viac dukátov nechcem, nuž išli inde dávať.“

Zamyslel sa muž, pozbierval dukáty, vyhrabal Tárájku a vzal ju domov.

Pomyslel si:

„Viac nadobudla hlúposťou sama ako ja i celá dedina múdrosťou, nuž načože by som jej krivdil?“

I zaviedol ju do dvora, pekne ju poučal, nikdy jej krivého slova nepovedal, a Tárájka viac netárala, nemúdre veci nestvárila, rozumu nadobúdala, i dnes ho má dosť. A na plote má nerozbitý hrniec a už je aj tejto rozprávke koniec.

V podkrovnej izbe vysokého domu býval veselý chlapík menom Ferdinand. Deti z okolia si mysleli, že je kúzelník, lebo stále niečo vymýšľal a stváral krkolomné kúsky.

Jedného dňa si Ferdinand zaumienil, že preletí ponad najvyššiu mestskú vežu, ktorú ľudia volali Tučná Margita. Keďže Ferdinand nemal krídla, vystrihol si z farebného papiera balón.

„Ale sa mi podaril!“ zaradoval sa. „Všetci mešťania a mešťiankovia sa budú čudovať.“

Klop, klop, klop! Ferdinand zaklopal na stenu, za ktorou ťahal slák po strunách strapatý huslista Jonatán.

„Susedko, nechcete sa pozrieť na naše mesto spod oblakov?“ opýtal sa ho usmiatey Ferdinand, keď obaja roztvorili okná a navzájom sa pozdravili.

„Ja nie som nijaký hrdina,“ priznal sa huslista Jonatán. „Z výšky sa mi točí hlava. Preto najradšej chodím po zemi. Ak sa náhodou potknem, aspoň si nerozbijem nos.“

„Poletím teda sám!“ rozhodol sa Ferdinand a poprosil huslistu Jonatána, či by mu nezaehral niečo veselé, keď ho papierový balón vynesie nad Tučnú Margitu.

„Pravdaže zahrám!“ prikývol ochotne huslista Jonatán a brnkol na najtenšiu strunu.

Ferdinand stisol pod pazuchou balón, pre istotu vzal aj čierny dáždnik a vyštveral sa na strechu domu. Netušil, že ho čaká prekvapenie.

Ponad mesto sa preháňal nezbedník vietor. Koho stretol, do toho zabrdal. To sa vie, že nedal pokoj ani Ferdinandovi. „Daj mi balón!“ skríkol na plné ústa a — dúúú! Vletel prekvapenému odváživcovi pod plášť.

„Jojoj, čo to robíš!“ Ferdinand stratil rovnováhu a už-už sa zdalo, že sa skotúľa dolu po streche na zem. Našťastie stihol roztvoriť

dáždnik a v tej chvíli začal na škridlách balansovať-tancovať ako povrazolezec.

Huslista Jonatán mu z roztvoreného okna hral do kroku, lebo si myslel, že to patrí

k programu. Dlhými prstami behal po strunách a oči mu spokojne svietili.

Nezbedník Vietor vytrhol Ferdinandovi balón spod pazuchy a vyhodil ho nad Tučnú Margitu.

„Pozrite sa, pozrite!“ kričali deti a ukazovali na Ferdinanda. „Kúzelník tancuje na streche domu a pomáha si dáždnikom.“

Deťom sa predstavenie náramne páčilo. Tlieskali Ferdinandovi, tlieskali aj huslistovi Jonatánovi. Najmenšie sa pochytili za ruky a začali poskakovať.

„To je malér!“ pomyslel si vystrašený Ferdinand. „Teraz ma každý vysmeje.“

Ale kucapaca sa iba začala. Jedna pani, ktorá sa vracala z nákupu mlieka, zbadala dve slnká. Jedno vysoko na oblohe, druhé nad Tučnou Margitou. Netušila, že to druhé slnko je papierový balón. Od prekvapenia zjojkla, pričom jej z rúk vypadla taška a fľaška mlieka sa rozbila.

To bolo kriku!

Chudák Ferdinand zalomil rukami a rýchlo sa schoval za komín.

Medzitým sa na námestie zbehlo celé mesto. Deti šantili, zmrzlinár rozdával zmrzlinu, pekáč medovníkové panáčky a huslista Jonatán vyhrával, ako najlepšie vedel.

Niekoľko povedal:

„Tuším sa tu koná maškarný ples.“

Parádna zábava by možno trvala až do neskorého večera, keby vietor — dúúú! — nebol prihnal spoza hory husté mračná. Netrvalo dlho a — kvap! Rozpršalo sa.

Mešťania aj mešťiankovia sa rozutekali a námestie pod Tučnou Margitou zostalo prázdne. Nezbedník vietor hodil balón Ferdinandovi do náručia a zašumel:

„Nehnevaj sa, kamarátko!“

„Ja sa nehnevám,“ žmurkol šibalsky Ferdinand. „No dnes si už nezalietam,“ dodal a schoval sa pod dáždnik a bez náhlenia sa pobral do podkrovnej izby. Tak sa skončil popletený príbeh o lietaní, ktorý pozabával celé mesto.

Ilustr. DRAHOMÍR TRŠŤAN

Rastislav

PÍŠU ŠTEFAN MORAVČÍK
A ZUZANA ZEMANÍKOVÁ
ILUSTRUJE MARIÁN ČAPKA

Na franskom kráľovskom dvore žili dvaja priatelia — princ Karolman a Rastislav.

Karolman bol synom franského vláďára a Rastislav synovcom Mojmíra.

Veľkomoravský panovník umrel. Začali sa spory o trón.

Kráľ Ludovít dosadil na trón svojho chránenca Rastislava.

Rastislav však chcel svojmu ľudu vládnuť sám.

Mocný sused žiadal od Rastislava čoraz viac vojakov, aby mu pomohli dobyť svet.

Kráľ Ludovít sa pohl s neslýchaným vojskom, aby Rastislava zrazil na koliená.

Franské vojská si na Rastislavovej pevnosti vylámali zuby.

Zle sa skončilo priateľstvo, ktoré sa tak pekne začalo.

A tak si Rastislav hľadal nových spojencov, aby posilnil svoju ríšu.

Je Miška myška?

8. ČASŤ

ČO SI ROZPRÁVALI VTÁČIKY V LESE

„Á, dobrre, že vás vidím, pani Pipíšková, musím vám vrátiť údenú dažďovkovú klobásu, čo som si nedávno požičala do polievky. Môžem vám povedať, že bola zaúdená vynikajúco, ste odborrníčka, pani Pipíšková, veľmi sme si pochutnali.“

„Naozaj, pani Straková? To mám radosť. Pochvala nás, vtáčice v domácnosti, vždy poteší, lebo povedzte, pani Straková, kto už dnes ocení kuchárske umenie? Môj starý teda nikdy.“

„Pravda, pravda, pani Pipíšková. S vtákmi sú vždy problémy, a najmä po svadbe. Plné hniezdo detí...a, vtáčica, starraj sa. Oni si lietajú ktovie kde...“

„Ojoj, vy sa ešte máte kráľovsky oproti nám, pani Straková. Byť sa vám len tak blýska všelijakými drahocennosťami z dovozu, môžete si gratulovať. My veru na také niečo nemáme. Ja na vašom mieste by som si manžela chválila každý deň.“

„Ach, nevrravte, nevrravte... trretky nie sú všetko...“

„Čo myslíš, Miška, čo teraz pani Straková a pani Pipíšková robia?“ spýtala sa ma mamina, a skôr než som to stihla uvážiť, povedala: „Keby lístie na stromoch nebolo také husté, istotne by si videla, Miška, ako neprestajne upravujú hniezdočka zobákmi. Načuchrávajú deťom postielky.“

Radšej som sa chytila ocina za ruku, aby som náhodou nespadla s hlavou vyvrátenou nahor, pretože som sa usilovala prevrtať očami zelenú ofinu stromov za každú cenu.

„A detičky-vtáčatá čo robia?“ pýtam sa mamy.

„Po obede predsa spia, ako všetky malé deti.“

„Okrem našej Mišky,“ neodpustil si oco zádrapčivú poznámku, ale mamina už pokračovala.

„Dododobry deň, susedôdôdôčky, ako sa máte?“ mamina zmenila hlas.

„To je kto?“ okamžite som bola zvedavá.

„Predsa ďateľ. Počúvaj, o chvíľu ho určite začuješ pri práci. Zatiaľ ti poviem, o čom debatuje s vtáčicami,“ odpovedala mamina. „Takže ďateľ vraví:

„Nemôžem s vami, pani susedky, dlldldho postávať na konári, ponáhlam sa k stromu č. 18 na Dududubovej ulici. Telefonovali mi, že je celý prelezený pandravami.“

„Ech, pán Ďateľ, vy si nedáte pokoj ani cez víkend.“

„Pandravý sú pandravý, pani Pipíšková. Tak ja letím, dododovidenia!“

Ťuk-ťuk-ťuk... klop-klop-klop... rozliehalo sa onedlho po celom lese, ako ďateľ búšil zobákom do stromu a hľadal pandravý. Pomaly som začínala veriť, že mamina vtáčikom naozaj rozumie. Ale ona ešte neskončila.

„Ó, koho to nevidím... Pani Kukajdová...“

Píše Tatjana Lehenová

Ilustruje Lubor Ondráš

„Koľko ráz vám mám vraviť, že sa nevolám Kukajdová, ale Kukučková. Vy si to nezapamätáte, pani Straková?“

„Chi-chi-chi, to bude tým, že meno Kukajdová vám lepšie sedí. Veď aj váš manžel, pán Kukučka, vždy vyvoláva na plné hrdlo: Žena moja, kukni, koľko je hodín. Zase meškáš a pre teba si všetci v lese zle nastaví hodinky, už aj zakukaj, koľkokrát treba!“

Pani Kukučková sa urazila a so slovami: „Neznášam, keď mi vravia Kukajdová,“ odletela.

Ku-ku... ku-ku... ku-ku... ku-ku... ku-ku... ozvalo sa z diaľky. Mamina rozumie všetkému, definitívne som sa presvedčila a užasnuto počúvala ďalej.

„Jéj, pani Straková, už je päť hodín. Idete dnes do dámskeho krúžku?“

„Ako to, pani Pipíšková, veď je sobota?! Dámsky krrúžok máme predsa v nedeľu!“

„Píímprlíkovia lesní, to je fakt. Vidíte, pani Straková, už som z tých detí celá spíípkovaná... Ale tuším sa mi budia. Uvidíme sa teda zajtra. Do videnia!“

„Do videnia, pani Pipíšková. Príjemný večerrr!“

Mamina dorozprávala. Všimla som si, že aj oco je celkom pať, lebo jej vôbec neskákal do reči. Keď sme sa vracali z lesa, všetci traja sme počúvali vtáčiky, čo si štebocú, lenže ja im zatiaľ nerozumiem. Je to veľmi náročná reč. Možno, keby bol kúsok toho zázračného hada...?!

OCO NECHCE POSLÚCHAŤ

Je zle. Oco nás veľmi hnevá. Mňa aj maminu. Nič nerobí, len si stále dáva na hlavu čiapku, lebo si myslí, že je čarovná a urobí ho raz-dva neviditeľným.

Len čo ju má na hlave, usiluje sa ufrknúť. Áno, áno, usiluje sa ufujazdiť z domu, lebo my s maminou máme veľa práce. Mamina musí variť a žehliť a upratať, a ja mám potom čo robiť, aby som jej stačila. Všetko musím behom zjesť alebo aspoň rozliať a zamazať si šatočky, a najmä musím veľmi rýchlo rozhadzovať hračky, lebo mamina ich neprestajne upratuje a upratuje. Niekedy ani nevieme, kde nám stojí hlava.

A oco nechce poslúchať. Keď si zoberie čiapku, občas je neviditeľný celý deň; zavrie za sebou dvere a už ho nevidím ani ja.

Čiapkovú hru hrá oco veľmi rád. Neviem, prečo mu mamina nedá na zadok: možno ho pod čiapkou naozaj nevidí, a keď buchnú dvere, už je neskoro. Lenže potom s ňou nie je nijaká zábava, nechce vystrájať.

Najväčmi vystrájame, ak sme všetci traja naraz v posteli a ja nie a nie spať. Vtedy nás oco mangľuje a my vrieskame ostošest. Senzačka hra.

Ale len čo oco začne s tou čiapkou, hneď je po švande. Mamina je smutná a ja som potom smutná tiež.

Včera podvečer, keď oco zase zmizol, mamina si dala ruky v bok:

„Už ma to nebaví,“ povedala. „Vyzerá to tak, že budeme musieť ocina trochu vychovať!“

(Pokračovanie)

ČIERNY OROL
Nakreslil
Peter Grochal

Vystrihovačka
k Bratislavskému
Robinsonovi

Vyrež (vystrihni) otvory na lodi
pre delá (čierna plocha) 3,
otvor pre pirátov na palube 4
a otvor pre zástavu 5.

Stránku s obrázkom si nalep na rys.
Vystrihni samostatnú podložku 1
(strijhaj po čiarkovanej linke)
a v nej vystrihni obrys
pirátov a mierne
výchni nahor 2

Prestrč podložku s delami,
pirátmi a zástavou tak,
aby sa
pri posúvaní
hore-dolu obrázky
ukazovali
alebo schovávali.
Prijemnú
zábavu!

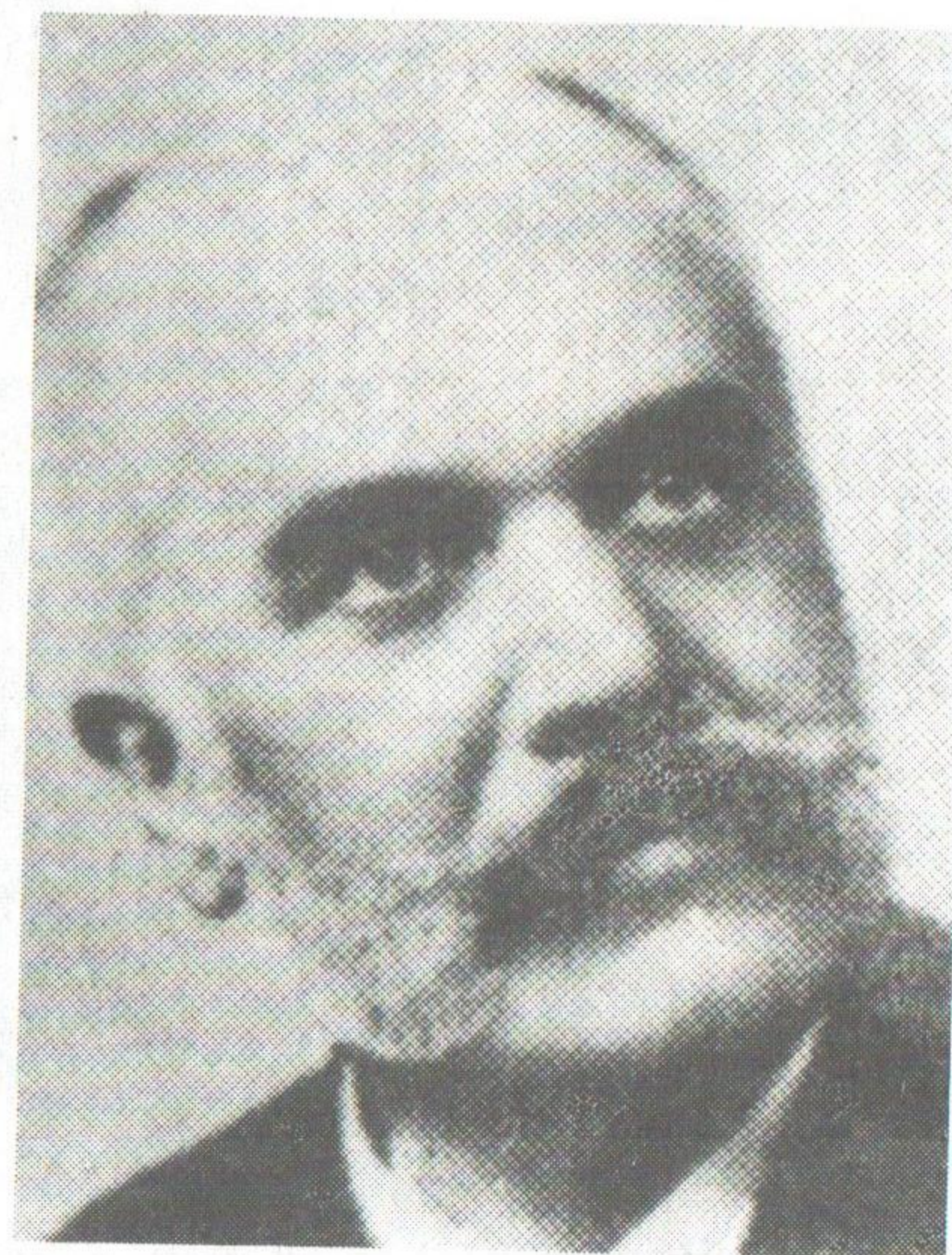

Zaiste si sa už stretol s röntgenom. Či už pri lekárskej prehliadke alebo — nedajbože — po úraze. Po presvietení X-lúčmi lekár vždy vie, či ruka alebo noha pôjde do sadry alebo len do octanového obväzu. Možno vŕ. nevieš, že ako jeden z prvých v Európe sa röntgenom začal zaoberať kežmarský rodák Vojtech Alexander.

VOJTECH ALEXANDER (1852—1916)

Narodil sa 31. mája 1852 pod Belianskymi Tatrami v rodine starostu. Po vychodení gymnázia študoval medicínu na univerzite v Budapešti, kde neskôr pôsobil ako asistent na katedre anatómie. Čoskoro sa však vrátil do milovaného Kežmarku ako praktický lekár. Zorganizoval zbierku na stavbu novej nemocnice a bol aj dlhoročným tajomníkom Spišského spolku lekárov a lekárníkov. Predovšetkým však bol ľudomilným lekárom, ktorý liečil aj nemajetných spoluobčanov.

Keď sa dozvedel, že nemecký fyzik W. C. Röntgen objavil X-lúče, šiel za ním, aby sa z prvej ruky dozvedel o významnom objave. Odvtedy mu röntgenové lúče učarovali. Skúmal ich, písal o nich,

prednášal, ba čoskoro sa mu podarilo vytúžený „röntgen“ i získať. A tak sa Kežmarok stal kolískou röntgenológie nielen na Slovensku, ale v celom Uhorsku. V skromnej pracovni zdokonaľoval Alexander svetový vynález. O svo-

jich výskumoch referoval na zasadnutiach lekárov v Budapešti a v Berlíne. Tam sa zúčastnil na prvom zjazde röntgenológov a v nasledujúcich rokoch ho viac ráz zvolili za predsedu. Významného ocenenia sa mu dostalo roku 1907, keď ho menovali za vedúceho novozriadeného röntgenologického laboratória na známej budapeštianskej klinike. V tom čase sa však ešte veľa nevedelo o tom, že X-lúče sú zhubné. Nevedel to ani Vojtech Alexander. Jeho telo však už bolo nimi zasiahnuté, a tak roku 1916, v tvorivom veku, umiera. Pochovali ho v rodnom Kežmarku. Jeho busta je však v Mníchove medzi najvýznamnejšími rádiológmi sveta.

JÁN BARICA

*Ako SA NESTAŤ
NEOKRÔCHANCOM
Dar pre hosťa*

V každom prípade nech tvoj dar má menšiu cenu, než predpokladaná útrata, ktorú spôsobíš pri návšteve. V opačnom prípade sa ti nevyplatí na návštevu ani ísť. Ak sa rozhodneš venovať priateľovi nejaký predmet, potom je najlepšie prehrabať sa v komore a nájsť čosi, čo beztak len zavadzia, a všetci doma budú radi, ak sa toho zbavia. Môže to byť nejaká ozdoba zo sadry alebo umelej hmoty, umelý kvet, pištoľ z umelej hmoty, nejaká hra, ktorej už máš po krk, sponka do vlasov, ktorú už mama ani sestra dávno nenosia, alebo hocičo podobné, čo si sám dostal od svojich hostí. Najlepšie je, keď si dar, ktorý dostaneš, ani nerozbalíš. Nechaj ho tak, a keď ho budeš potrebovať, už je zabalený.

Ak nemáš nič iné poruke, môžeš darovať popolník svojich rodičov. Ktovie, možno si odvyknú fajčiť. Božechráň, aby si pre hosťa čosi kupil. Nie si predsa taký blázon, aby si míňal peniaze. A v obchode beztak nič nedostať.

Keď ti dávajú cukriky, zákusky, aké nemáš rád, neodmietaj, schovej ich pre svojho milovaného priateľa.

Kamarátovi môžeš darovať aj knihu, ktorú si si od neho požičal a na ktorú on už dávno zabudol.

Možnosti pri výbere daru sú nespočítateľné. Aj niečo svoje môžeš darovať. Nech je to však čosi, čo ti je už krátke, pritesné, veľké a čo nie je podľa tvojho vkusu. Veď kto už videl darovať dobré a hodnotné veci? Takisto nie je nevyhnutné kupovať kvety v kvetinárstve.

Keď už musia byť kvety, je ich dosť v parku a okolo domu. Poľné kvety sú ešte krajšie. V najhoršom prípade odtrhni kvet-dva z črepníka na okne alebo zo záhrady svojho kamaráta.

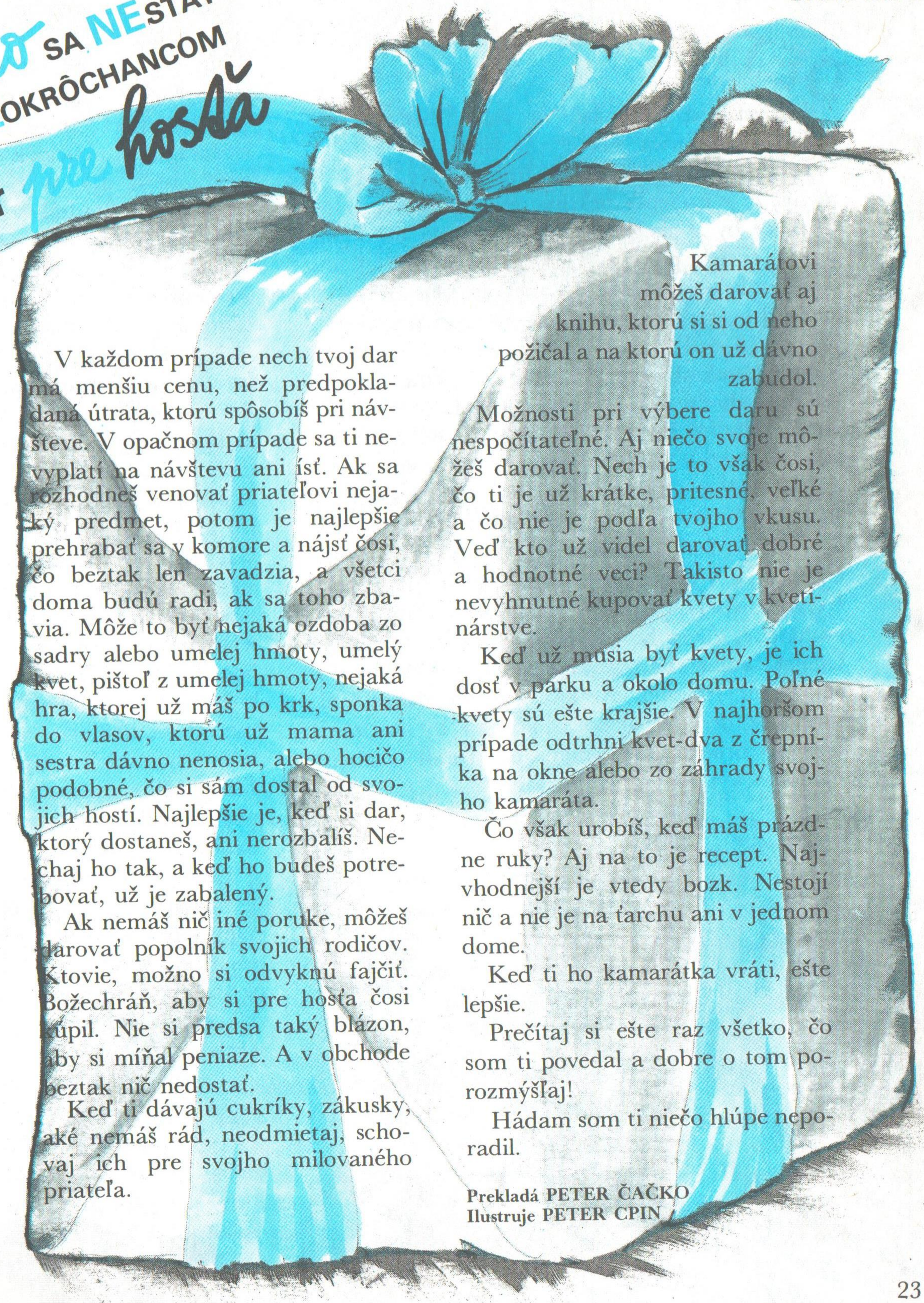
Čo však urobíš, keď máš prázdne ruky? Aj na to je recept. Najvhodnejší je vtedy bozk. Nestojí nič a nie je na ťarchu ani v jednom dome.

Keď ti ho kamarátka vráti, ešte lepšie.

Prečítaj si ešte raz všetko, čo som ti povedal a dobre o tom porozmýšľaj!

Hádám som ti niečo hlúpe neporadil.

Prekladá PETER ČAČKO
Ilustruje PETER CPIN

DETI v

Zelenom

*Ide zima, ide mráz, kam sa, vtáčik, kam schováš?
Schovám sa do javora, tam je moja komora.*

Ruku na srdce! Krmíš v zime vtáčiky, alebo si myslíš, že je ich lepšie nekrmiť, aby nezleniveli? Hovoríš, že by si chcel, len nevieš ako na to? Fajn, skúsím ti teda poradiť. Tí, ktorí majú radi všetko chytro z krku, nech idú do obchodu (Drobnochov alebo drogéria), kúpia si krmnu zmes pre vtáky, nasypú ju pod okno a môžu si spraviť čiarku za dobrý skutok. Ak patríš medzi tých, ktorí sa radi pohrajú, zhotov si parádne krmidlo. Potom popros mamu, aby ti kúpila v mäsiarstve hovädzí loj. Pokrájaj ho na kúsky, v hrnci na sporáku roztop a pridaj doň posekané orechy, mak, tekvicové, slnečnicové alebo aj uhorkové semienka. Môžeš doň dať i jadierka z ohryzka jablka. A teraz pozor! Cez dierku v črepníku prevleč hrubší špagát, do črepníka nalej roztopený loj a daj ho stuhnúť. Keď vychladne, zaves ho za šnúrkou na strom. Pozor! Udená slaninka na krmidlo nepatrí, vtáčiky by po nej veľmi smädilo. Neslobodno im dávať ani chlebík z desiatej alebo koláč. To by im zase kvasilo v brušku. Keď priletia na krmidlo vrabce, neodožeh ich. Aj vrabec je vták!

Stojí malá dedina, za dedinou vršok. Na vršku uprostred viníc sa belie božia muka — murovaný stĺp so strieškou, pripomínajúci malú kaplnku. Božia muka má okienko a v ňom stojí maľovaný svätý Urban, patrón vinohradníkov. Asi im pomáha, keď si ho tak pekne opatrujú. Lebo poznám aj inakšie božie muky: polozbúrané, ošarpané, vykradnuté. Naozaj, vieš, prečo sa takáto malá kaplnka volá božia muka? Možno, že dostala svoje meno takto: Voľakedy stavali ľudia na vršku za dedinou malé kaplnky ako pamiatku na poslednú krížovú cestu Ježiša Krista. Dovnútra dávali Kristove obrázky, aj jeho sošky, ako umiera na kríži. Pretože jedny i druhé zobrazovali jeho muky (Ježiša, syna Božieho), ľudia volali tieto kaplnky božími mukami. Neskôr ich stavali aj za dedinou, v poli, na krížnych cestách a namiesto sošiek s božími mukami dávali si do nich svojich patrónov, ktorí ich mali ochraňovať.

Takmer sa mi nechcelo veriť, že nedávno synovec mojej priateľky opravil s kamarátmi zo desať božích múk. Vždy, keď ide okolo, má pekný pocit, že vykonal dobrý čin. A čo vy, deti v zelenom? **Pozrite si božie muky za vašou dedinou, odkreslite ich a kresbičku nám pošlite do Slniečka. Najkrajšie uverejníme.**

Nie je bylina, aby na niečo nebola.

Ľudia zbierali liečivé byliny od nepamäti. Prvé lekárne však založili až benediktínski mníši v 6. storočí v Taliansku. Neboli to lekárne, do akých chodíte nakupovať celaskon. Boli to hostince pre pocestných, v ktorých bola nemocnica a kúpeľňa pre chorých. Neusmievajte sa, na tie časy to bol neuveriteľný pokrok! V Európe bola choroba boží trest, proti nemu sa nesmelo reptáť. A práve v týchto časoch založil kráľ Štefan v roku 1000 zoborské opátstvo v Nitre. V kláštore bola aj bylinková lekáreň. O tom, že bolo veľa ľudí, ktorí sa potrebovali liečiť, svedčia staré záznamy, v ktorých stojí, že mníši nestačili zbierať liečivé rastliny. Museli ich preto zbierať aj poddaní. Ako boli napísané tie záznamy? Po latinsky. Prvá slovenská kniha, ktorá učila ľudí liečiť sa pomocou bylín, vyšla až roku 1760. Jej autorom bol oravský lekárnik Heill. Mimochodom, ak chcem mať dobrú náladu, uvarím si chutný „oravský“ čaj. Vždy v lete si nazbieram na Orave materinu dúšku, jahodový list a myšiu chvost. K tejto zmesi pridám pár šupiek z jablka a zalejem horúcou vodou. Ani by ste neverili, koľko pekných spomienok, úsmevných príhod sa skrýva v jednej šálke takéhoto voňavého čaju. Vyskúšajte!

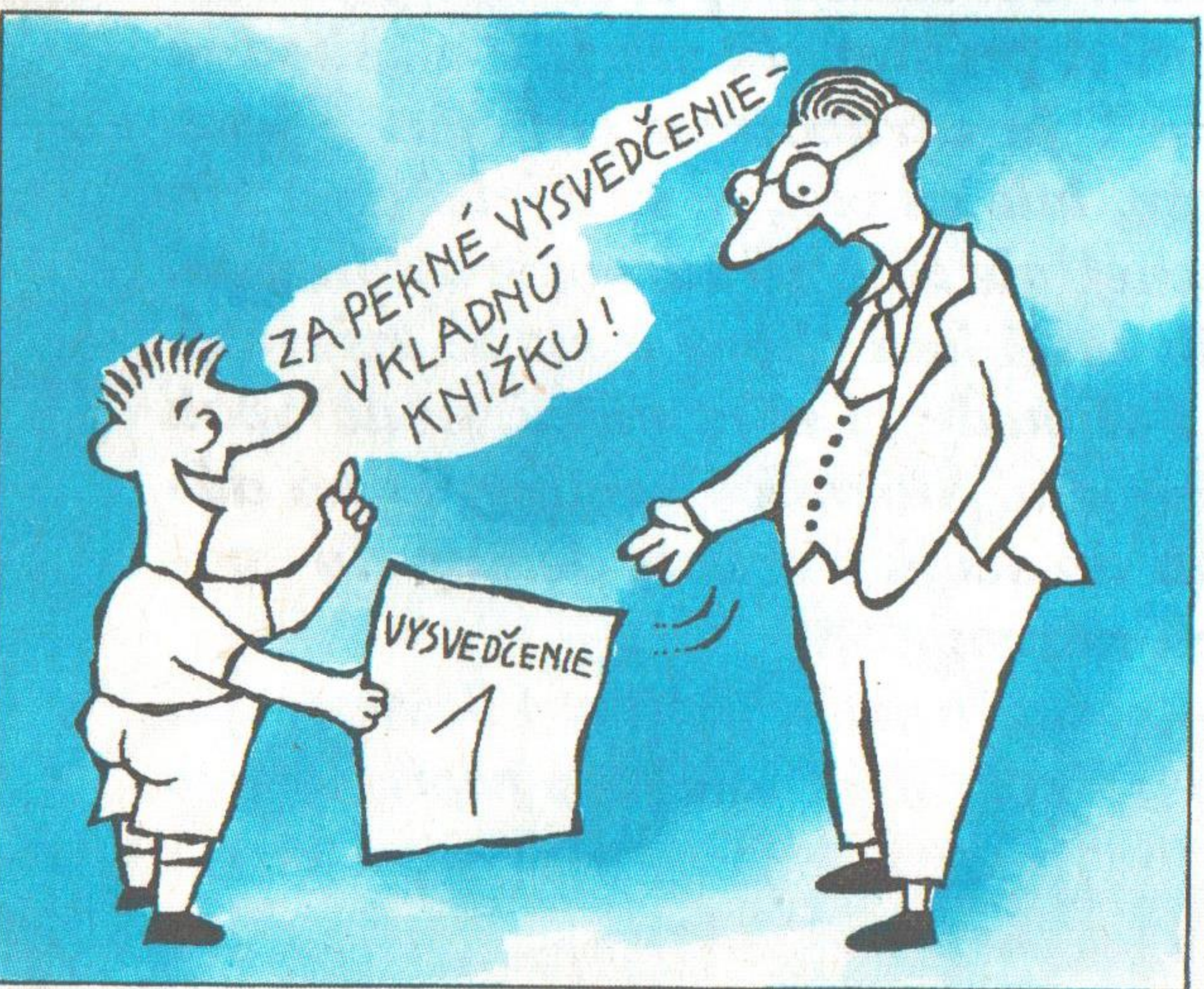
Pripravila MARTA ŠURINOVÁ
Ilustrovala DAGMAR HLOŽEKOVÁ

Podme domov, už sa mrká, videli sme v lese vlka. Ja sa vlka nebojím, smelo sa mu postavím.

Veľa smelých bolo u nás, pretože sme vlka dva razy takmer vyhubili. V Anglicku zabili posledného vlka ešte v 16. storočí. V Čechách a na Morave v polovici minulého storočia. Ale vlci prežili vďaka tomu, že sú silní a vytrvalí. U nás ich zopár stoviek žije na východnom Slovensku a vo Vysokých Tatrách. Vieš, že ešte pred tridsiatimi rokmi platili za každého zastreleného vlka 2 000 Kčs? Dnes už neplatia, vlk je u nás dokonca čiastočne chránený. Ale aj tak si

ešte poľovníci na vlka s chuťou zastrielať. Nevieš, prečo má vlk tolko nežičlivcov. Že by to bolo preto, lebo zožral Červenú čiapočku aj s jej babkou? A pritom vlk nie je iba „škodná zver“. Je zdravotnou políciou v lese. Tam, kde sú vlci, je síce jeleňov a srn menej, ale zato sú zdravšie a silnejšie. Vlk totiž loví choré a slabé zvieratá. Voľakedy si vlka vážili, obdivovali jeho silu. Šľachtické rodiny si ho dávali do svojich erbov, dediny do svojich názvov.

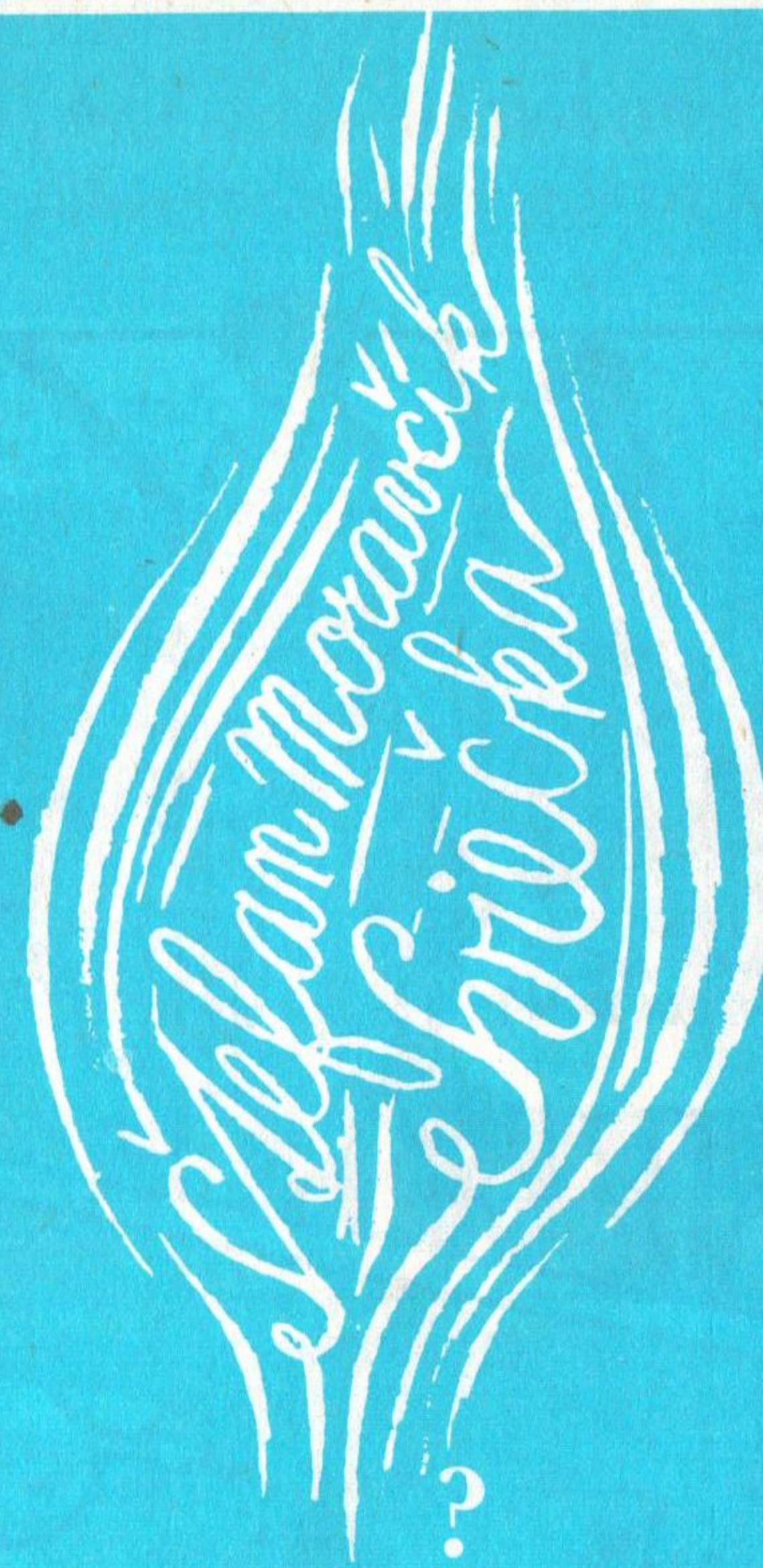
Poznáš nejakú okrem Vlkanovej pri Banskej Bystrici? Ak áno, napíš nám to do Slniečka.

Ide pan hubcov do školy, čo by bol, nemá nohu, keby mohol, nohový bal by, keby mohol, ani nohou.

Ludwik Jerzy Kern HAD

Prebásnil Štefan Moravčík

Nevidela som dlho Rím. Uvidím ho, keď doho rím?

BYSTROUCHÝ

neň

„Všetci vravia, že som hluchý, ale ja sa iba robím. Počujem tie šuchy-ruchy, keď sa slony valia krovím, keď výskajú hlučné svište, až ma z toho bolia uši. No ten, kto môj pokoj ruší, škaredo sa o mňa potkne, to si píše!“

NOHATÉ

Slnko

„Sadaj, slnko, sadaj za zelenú horu, ak nebudeš sadať, stiahnem ťa za nohu!“

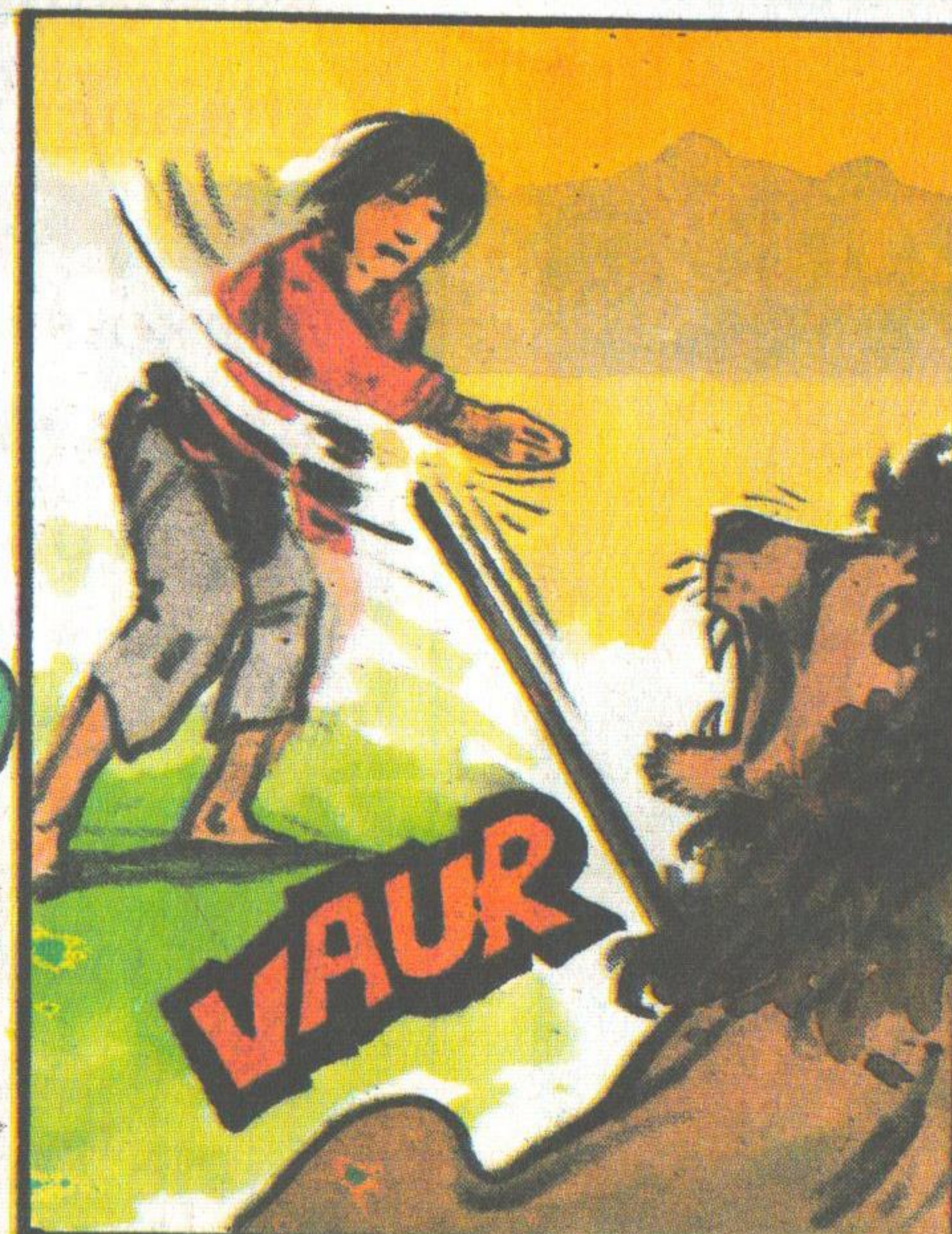
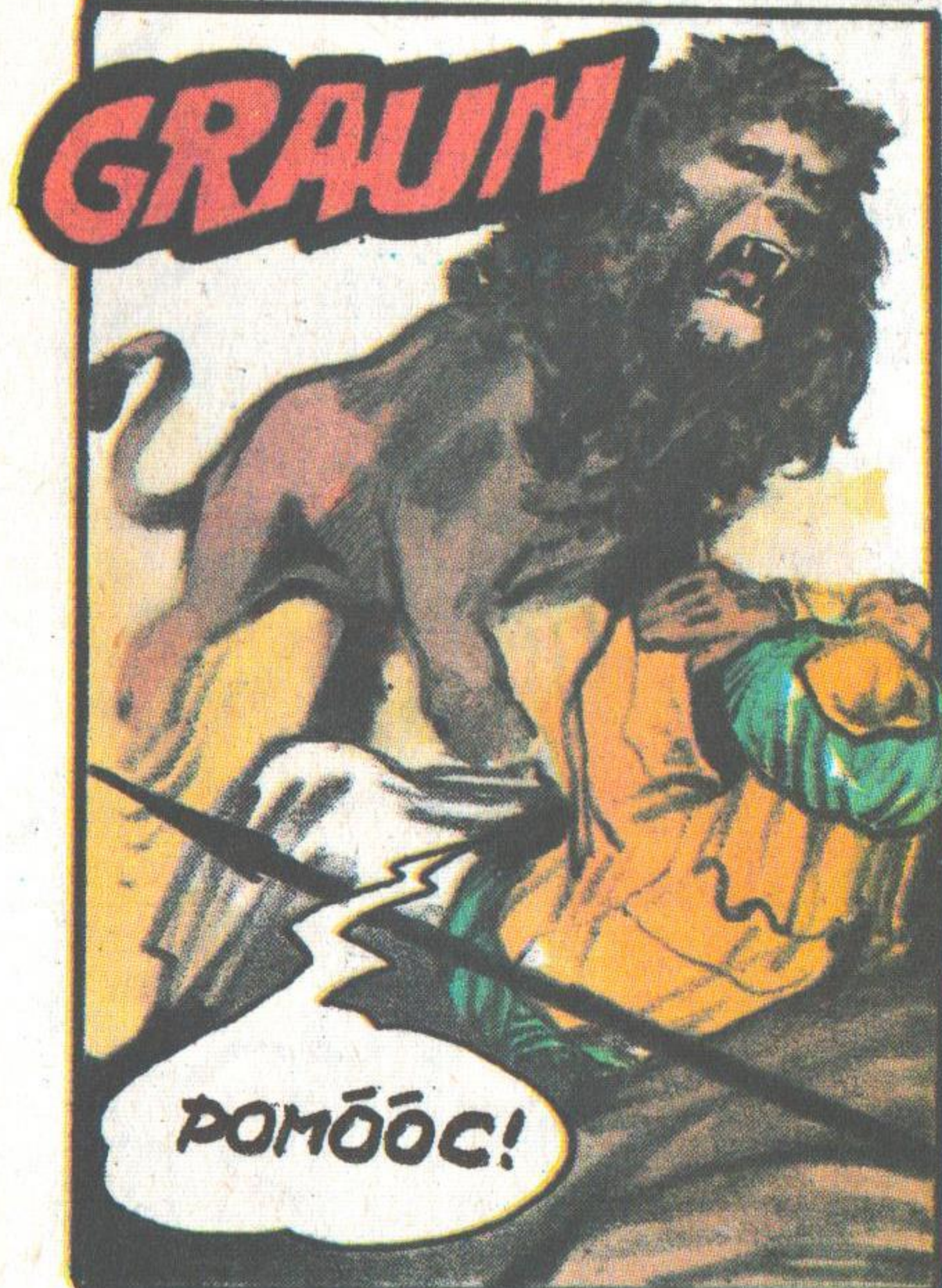
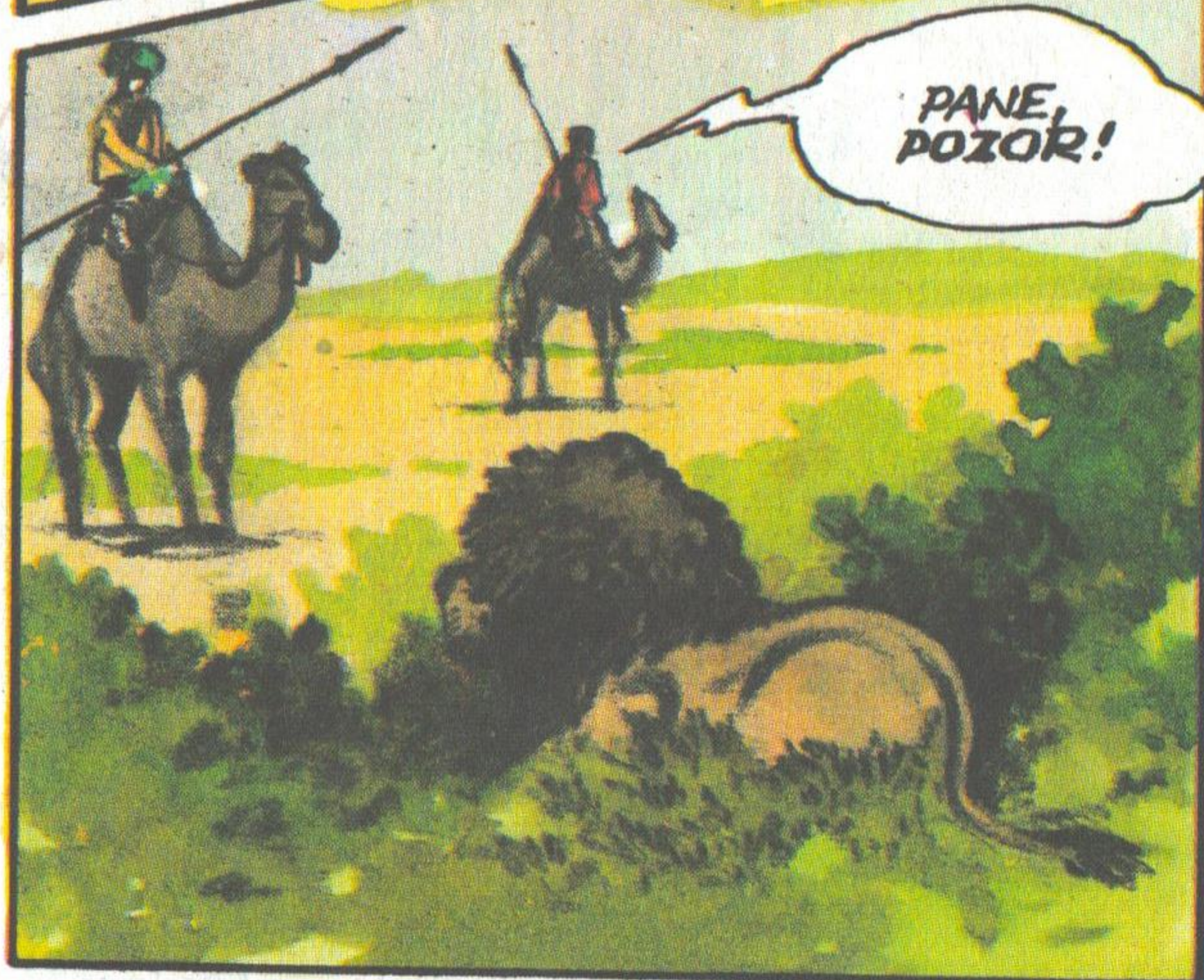
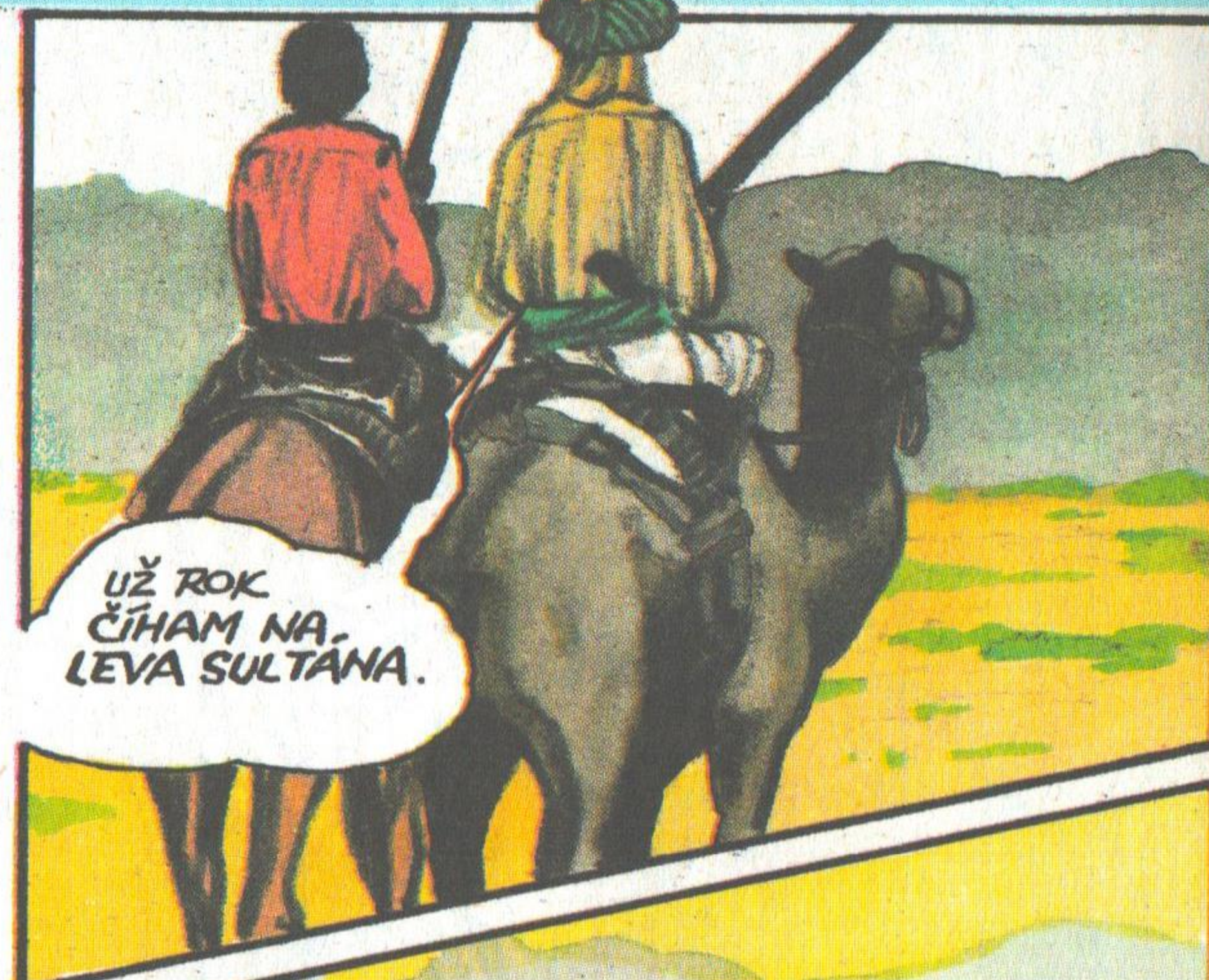
Slnko sa mi smeje, div sa nerozpučí: „Len potiahni lepšie, budem bez papučí!“

Budem poskakovať ako víla bosá, až sa od radosti bude gúľať rosa.“

Štefan Moravčík

Pri druhej ceste do Afriky má kráľovský
posol Karol Jetting, bratislavský rodák, znova smolu.

Loď prepadnú piráti a on padne do zajatia. Veliteľ pirátov si ho však obľúbi,
čo ťažko nesie jeho syn. Selim. Žiarli na Jettinga a kde len môže, tam mu škodí.

TAJNIČKA Tánička

Ak si čítal Slniečko už vlani, zaiste ti utkveli v pamäti krásne povesti o Vysokých Tatrách. Napísal ich spisovateľ, ktorý naše veľhory pozná ako svoju dľaň. Ako chatár a horolezec prešiel všetky ich doliny, značkované i neznačkované chodníky, liezol po stenách, stál na ich štítoch. A Vysoké Tatry nielen pozná, má ich predovšetkým nekonečne rád. Presvedčí ťa o tom v knižke tatranských povestí **ZLATO POD KRIVÁŇOM**, ktorá vychádza v Mladých letách a ktorú ti vrelo odporúčam. A čo máš urobiť ty? **V doplnovačke vylúštiť** jeho meno a na korešpondenčnom lístku spolu so súťažným kupónom poslať do redakcie Slniečka, Mladé letá, nám. SNP 12, 815 19 Bratislava. **Na desiatich výhercov čakajú pekné slniečárske odznaky.**

Tánička Tajnička

„Tvoji predkovia vedeli prekonať každé zlo a zachovať kvet nádeje pre potomstvo. Ty si dedičom ich utrpení aj radostí, ich pádov aj vzletov.“

A pred nami sa rozvinie prastará mapa a zavlní sa živými obrazmi: Trenčín a rímske légie. Dunaj a nad ním hrad Devín. Starodávne hradisko pomenované po vladkovi Bratislavovi, Nitra a Zobor. Ožívajú slová a činy Svätoplukove, Rastislavove, Pribinove, Cyrila a Metoda a jeho žiakov. Hýbe sa každé ľudské sídlo. Vzrušujúce deje, láska i boje, zmluvy i zrady, ale najmä spisovateľovo svedectvo o počiatkoch slovenskej a slovenskej vzdelanosti a štátnosti. Približuje ich kniha Milana Ferka **STARÉ POVESTI SLOVENSKE.**

MAGDA BALOGHOVÁ

NOVÁ KNIHA Z MLADÝCH LIET

Tajnička krížovky z čísla 2 znie: **Milan Ferko Staré povesti slovenské.** Slniečársky odznak **vyhrávajú:** M. Dobrová, Dolná Strehová; T. Hutta, Trnava; M. Milová, Žilina; M. Pulenová, Handlová a S. Revaj, Ban. Bystrica.

TAJNIČKA TÁNIČKA

Tajnička doplnovačky z čísla 2 znie: **Tarzan.** Slniečársky odznak **vyhrávajú:** K. Fehérová, Komárno; I. Gbúr, Bratislava; J. Chrenková, Senica; R. Jedináková, Trenčín; J. Lubelcová, Lipt. Hrádok; M. Kocúr, Spišské Hanušovce; M. Novota, Dolná Krupá; S. Stašková, Gbely; J. Vajcík, Piešťany a L. Žatková, Púchov.

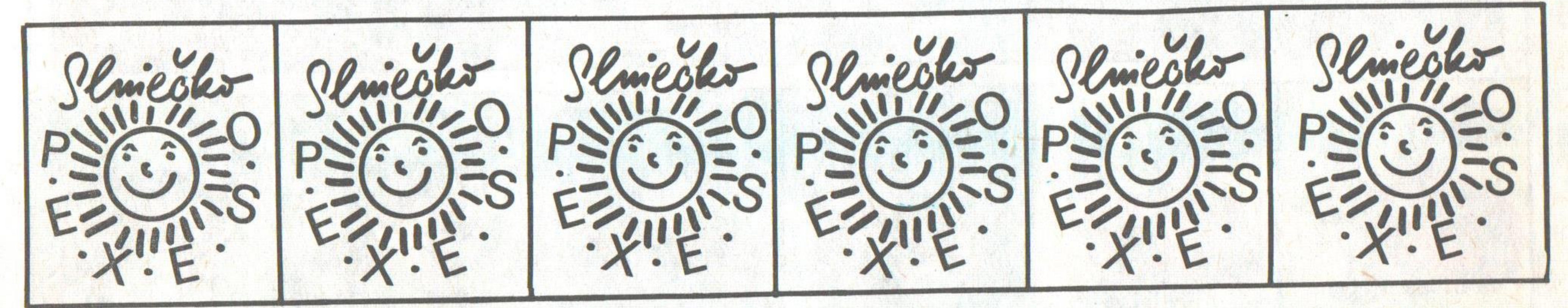

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá. Adresa redakcie: Mladé letá, nám. SNP 12, 815 19 Bratislava.

Šéfredaktor Ondrej Sliacky, výtvarný redaktor Svetozár Mydlo, grafická úprava Viera Fabianová.

Tlačia Polygrafické závody, š. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS. Ústredná expedícia a dovoz tlače, námestie Slobody 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku 5 Kčs, ročné predplatné 50 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

Kresba na 1. str. D. TRŠŤAN

© ČTK—Presfoto Praha

KUPÓN č. 5

TAJNIČKA • TANIČKA

Poviem ti o peknej knižke

